

STIGLE TRI PONUDE ZA EKOLOŠKU REKONSTRUKCIJU TE "PLJEVLJA"

AKTUELNOSTI:

*Proizvodni rezultati za tri
kvartala:
Termoelektrana
premašila plan*

str.
05.

INTERVJU:

*Veselin Grbović:
EPCG- okosnica razvoja
grada*

str.
19.

SINDIKALNE AKTUELNOSTI:

*Sportski susreti
zaposlenih:
Fer borba i dobro druženje*

str.
26.

AKTUELNOSTI

08.

AKTUELNOSTI

ZA PROJEKAT REKONSTRUKCIJE I
MODERNIZACIJE HE "PERUĆICA"

EPCG potpisala ugovor sa KFW Bankom
vrijedan 33 miliona eura

AKTUELNOSTI

10.

AKTUELNOSTI

TOTALNA OBUSTAVA PROIZVODNJE
U HE "PIVA"

Veliko radišite

AKTUELNOSTI

13.

AKTUELNOSTI

NASTAVAK KORIŠĆENJA I FAZNE
REKULTIVACIJE DEPONIJE PEPELA I ŠLJAKE U PLJEVLJIMA
Na Maljevcu planiranom dinamikom

SADRŽAJ:

AKTUELNOSTI

OTVOREN TENDER ZA IZVOĐENJE RADOVA NA EKOLOŠKOJ
REKONSTRUKCIJI TE „PLJEVLJA“ - BLOK I

04. Dostavljene tri ponude

AKTUELNOSTI

FINANSIJSKO POSLOVANJE KOMPANIJE ZA DEVET MJESECI
Dobit Elektroprivrede 17.1 milion eura

07.

OBJEKTIV

MINISTARKA EKONOMIJE, DRAGICA SEKULIĆ ISTAKLA DA SU DRŽAVNE
KOMPANIJE LANI OSTVARILE BOLJE POSLOVNE REZULATE NEGO U 2017.

15. EPCG pogurala ukupni profit

DRUGI PIŠU

GORAN GRANIĆ, DIREKTOR ENERGETSKOG INSTITUTA „HRVOJE POŽAR“ (PRVI DIO)
Energetska tranzicija – Izazov bez istorijskog iskustva

23.

AKTUELNOSTI

Podijelimo teret po sedmi put

21.

POVODI

SVJETSKI DAN STANDARDA
Jubilej „100 godina kvaliteta“

22.

GEDIS

Uskoro takmičenje
„Energija u žici“

23.

RUDNIK UGLJA PLJEVLJA

Svečanom akademijom proslavljen
Dan rudara Crne Gore

24.

28. CRNA GORA

DRUŠTVO

34.

DRUŠTVO
UZ PODRŠKU EPCG
Renovirana Gradska kuća
novi dom Dječije biblioteke

PUTOPIŠNA REPORTAŽA

40.

PUTOPIŠNA REPORTAŽA
LIPSKA PEĆINA (II DIO)
Magična kutija Lipske pećine

ELEKTROPRIVREDA

PREDSJEDNIK ODBORA DIREKTORA
Đoko Krivokapić

IZVRŠNI DIREKTOR
Igor Noveljić

DIREKCIJA ZA LJUDSKE RESURSE
IZVRŠNI RUKOVODILAC
Predrag Krivokapić

SEKTOR ZA KORPORATIVNE
KOMUNIKACIJE
RUKOVODILAC
Rajko Šebek
rajko.sebek@epcg.com

SPECIJALISTA ZA INTERNU KOMUNIKACIJU
Mitar Vučković
mitar.vuckovic@epcg.com

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
Miodrag Vuković
miodrag.vukovic@epcg.com

REDAKCIJA
Tatjana Knežević Perišić
tatjana.perisic@epcg.com

Marko Burić
marko.buric@epcg.com

KOMPIJUTERSKA OBRADA
Štamparija Obod - A.D. Cetinje

Adresa redakcije:
Ulica Vuka Karadžića 2 Nikšić
Tel/fax: 040/204-223

E-mail: list.epcg@epcg.com

Web site: www.epcg.com

Izdavač: Elektroprivreda
Crne Gore AD Nikšić

Tiraž: 1200

Štampa: Štamparija Obod
A.D. Cetinje

29. REGION

30. SVIJET

DRUŠTVO
ZAHVALNICA EPCG ZA DOPRINOS LAKE FESTU:
32. Vidimo se dogodne!

DRUŠTVO
33. Festival lutkarstva osmi put u Podgorici

DRUŠTVO
UZ PODRŠKU EPCG
34. Renovirana Gradska kuća novi dom
Dječije biblioteke

DRUŠTVO
EPCG I OPŠTINA PLJEVLJA DONIRALI KNJIGE ĐACIMA PRVCIMA
35. Ulaganje za budućnost

INTERVJU

NIKOLA JOVOVIĆ, DIREKTOR FK SUTJESKA
36. EPCG nam je ukazala veliku čast ulaskom u
"šampionski tim sponzora"

DRUŠTVO

TRADICIONALNA AKCIJA DOBROVOLJNOG DAVALAŠTVA KRVI ZA
37. DAN OSLOBOĐENJA NIKŠIĆA
Prikupljeno 80 jedinica krvi

NAŠ GOST

PREDRAG STANJEVIĆ, DŽUDISTA-TRENER
38. Privilegija je raditi sa djecom

PUTOPIŠNA REPORTAŽA

LIPSKA PEĆINA (II DIO)
40. Magična kutija Lipske pećine

AKTUELNOSTI

OTVOREN TENDER ZA IZVOĐENJE RADOVA NA EKOLOŠKOJ REKONSTRUKCIJI TE „PLJEVLJA“- BLOK I

DOSTAVLJENE TRI PONUDE

Mitar Vučković

Odluka o najpovoljnijem izvođaču radova donijće se u narednih 90 dana

Na Tender za izvođenje radova na ekološkoj rekonstrukciji prvog bloka termoelektrane „Pljevlja“ ponude su dostavili konzorcijumi: „DEC INTERNATIONAL-BEMAX-BB SOLAR-PERMONTE“ i „HAMON – RUDIS“, kao i kompanija Shanghai Electric Group Co.Ltd.

Tenderska dokumentacija za otvoreni postupak javne nabavke radova na ekološkoj rekonstrukciji termoelektrane „Pljevlja“ – blok I objavljena je 11. jula 2019. godine nakon što je Odbor direktora EPCG donio Odluku o realizaciji te investicije, čija je vrijednost procijenjena na 45 miliona eura bez uračunatog PDV-a.

Postupak javnog otvaranja ponuda sproveden je 14. oktobra 2019. godine pri čemu je konstatovano da su svi prijavljeni ponude dostavili u propisanom roku. Konzorcijum DEC INTERNATIONAL-BEMAX-BB SOLAR-PERMONTE za realizaciju projekta ponudio je cijenu od 54.427.700,00 € (sa PDV-om), finansijska ponuda konzorcijuma HAMON – RUDIS bila je

teška 72.539.500,00 € (sa PDV-om), a Shanghai Electric Group Co.Ltd. radove na ekološkoj rekonstrukciji izveo bi za 97.922.683,00 € (sa PDV-om).

Komisiji za otvaranje i vrednovanje ponuda u narednih 90 dana predstoji postupak pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda, nakon čega će biti izabrana najpovoljnija.

Projekat ekološke rekonstrukcije postojećeg bloka TE „Pljevlja“, trebalo bi da bude realizovan do 2021. godine i omogućiće nastavak rada termoenergetskog kompleksa u Pljevljima (TEP-RUP) u narednih 20 do 30 godina.

Rekonstrukcijom će se obezbijediti ispunjavanje obaveza i poštovanje najstrožijih parametara zaštite životne sredine predviđenih najnovijom Odlukom EU 2017/1442 iz 2017. godine. Projekat obuhvata, zajedno sa revitalizacijom deponije Maljevac, vrijednom oko 20 miliona eura, i izgradnju sistema za odsumporavanje, sistema za denitrifikaciju, unaprijeđenje rada elektrofilterskog postrojenja kao i izgradnju sistema za tretman otpadnih voda.

Uporedo sa ekološkom rekonstrukcijom, u roku od 12 mjeseci od potpisivanja ugovora, obezbijediće se i izvor toplotne energije za toplifikaciju Pljevalja.

Idejni projekat ekološke rekonstrukcije prvog bloka TE „Pljevlja“ izradio je Steag Energy Services GmbH iz Njemačke, a reviziju Tehničke dokumentacije Idejnog projekta Institut za građevinarstvo d.o.o. Podgorica.

AKTUELNOSTI

PROIZVODNI REZULTATI ZA TRI KVARTALA:

TERMOELEKTRANA PREMAŠILA PLAN

Tatjana Knežević Perišić

Darko Krivokapić

Loše hidrološke prilike tokom prvog kvartala, glavni su razlog zbog čega je ostvarena proizvodnja u hidroelektranama ispod plana, kaže Darko Krivokapić, dodajući da je kroz planiranje proizvodnje i trgovinu električne energije, Direkcija za upravljanje energijom, na čijem je čelu, omogućila da kapitalni remont agregata u dvije hidroelektrane ne utiču negativno na moguću proizvodnju. Zato je TE Pljevlja već premašila plan za više od 4%. Istovremeno, potrošnja za tri kvartala je bila veća od 3%, kako u domaćinstvima, tako i kod ostale distributivne potrošnje. U septembru cijene struje na berzama dostizale i 60 eura!

Zaključno sa 1. oktobrom, **HE Perućica** je proizvela 521 GWh ili 82,7 % od plana za 9 mjeseci, što je 56,7 % od godišnjeg plana za 2019. godinu. **HE Piva** je proizvela 532 GWh ili 85,8 % od plana za 9 mjeseci, pa je za ovaj period ostvarila 71 % godišnjeg plana.

TE Pljevlja je za prethodna tri kvartala premašila planiranu proizvodnju za 4%, pa njena proizvodnja iznosi 1004 GWh, što je 76,2 % planirane godišnje proizvodnje.

Prema riječima **Krivokapića**, loše hidrološke prilike tokom prvog kvartala su glavni razlog zbog čega je ostvarena proizvodnja u hidroelektranama ispod plana. Kroz planiranje proiz-

vodnje i trgovinu električne energije, Direkcija za upravljanje energijom je omogućila da kapitalni remont agregata, koji su u toku u HE Piva od 01. aprila, a u HE Perućici od 01. jula, ne utiču negativno na moguću proizvodnju.

Tokom 9 mjeseci uvezeno je 975 GWh električne energije, vrijednosti 49 miliona €, dok je za isti period izvezeno 552 GWh, čija je vrijednost 36 miliona €. Dijagrami ispod, uporedno prikazuju ostvarenu trgovinu električne energije tokom 9 mjeseci 2018. i 2019. godine gdje se najbolje vidi naša zavisnost od hidroloških prilika.

Prema podacima iz **Sektora za kontrolu projekata, planiranje i izvještavanje FC Proizvodnja, TE „Pljevlja“** je za devet mjeseci 2019. godine umjesto projektovanih 950.000 MWh električne energije, proizvela i elektro-energetskom sistemu države isporučila 1.004.039 MWh električne energije. Samo u septembru Termoelktrana je premašila projektovani proizvodni učinak 19,8 odsto, navodi se u podacima ovog Sektora. U septembru je i HE „Piva“ premašila proizvodni plan za čak, 88,97 %, dok je HE „Perućica“ bila nadomak očekivane produkcije, saopštava **Novak Dendić**, rukovodilac ovog sektora.

-Iako statistički podaci pokazuju da je tokom septembra, na teritoriji Opštine Nikšić palo 74 lit/m² vodenog taloga, za ovaj mjesec možemo reći da je bio izrazito sušan, što je za posljedicu imalo da dotoci na našim rijekama budu na apsolutnom minimum, ističe Darko Krivokapić, dodajući da su naše hidroelektrane proizvele 94 GWh, čija je proizvodnja bila isključivo iz akumulacija, koje su sačuvane tokom ljetnje sezone.

POTROŠNJA ZA TRI KVARTALA VEĆA ZA 3,2%

Distributivna (neto) potrošnja električne energije za prvih 9 mjeseci tekuće godine iznosi 1.785.609.992 kWh i veća je za 3,2% od distributivne (neto) potrošnje u 2018-oj godini za period januar-oktobar, dok je u odnosu na plan za posmatrani period veća oko 2%, saopšteno nam je iz Sektora za prodaju električne energije. Kako

Ispravka:

Na str. 5. lista Društva br.392 objavljeno je da je manjinski akcionar Nataša Backović navela "da izvještaj o radu nije donesen u skladu sa Ustavom i zakonom", a trebalo je da stoji "smatram da finansijski, konsolidovani, izvještaj menadžmenta i izvještaj o poslovanju Elektroprivrede nijesu donešeni po Ustavu i zakonu".

AKTUELNOSTI

ističe **Radovan Đukanović**, referent za vozne redove, distributivna (neto) potrošnja električne energije u septembru iznosi 183.806.637 kWh i veća je za oko 7% u odnosu na plan potrošnje za septembar 2019-e, a 2% veća u odnosu na septembar 2018-e godine.

TE Pljevlja je za tri kvartala proizvela 1004 GWh električne energije, što je 4% više od plana, i 76,2 % planirane godišnje proizvodnje!

Potrošnja električne energije **domaćinstava** za prvih 9 mjeseci tekuće godine iznosi 985.046.586 kWh i veća je za 3% u odnosu na potrošnju električne energije koju su domaćinstva

ostvarila prethodne godine za isti period, dok je u odnosu na plan za navedeni period manja za oko 2%. Potrošnja električne energije domaćinstava u septembru iznosi 92.669.242 kWh što je za 1,5% više u odnosu na septembar prethodne godine, dok je u odnosu na plan veća za oko 1%.

Potrošnja električne energije kod **ostale distributivne potrošnje** za prvih 9 mjeseci tekuće godine iznosi 439.034.179 kWh i veća je za oko 4% u odnosu na potrošnju koju je ostvarila ostala distributivna potrošnja za isti period prethodne godine, dok je u odnosu na plan za navedeni period veća za oko 7%.

Potrošnja električne energije ostale distributivne potrošnje u septembru iznosi 47.356.214 kWh što je za nekih

2% više u odnosu na septembar prethodne godine, dok je u odnosu na plan veća za oko 13%.

U proteklih 9 mjeseci najveća (neto) distributivna potrošnja zabilježena je u januaru i iznosila je 238.905.523 kWh što je za oko 2% više od plana potrošnje za pomenuti mjesec, a čak oko 12% više od potrošnje u januaru 2018-e godine.

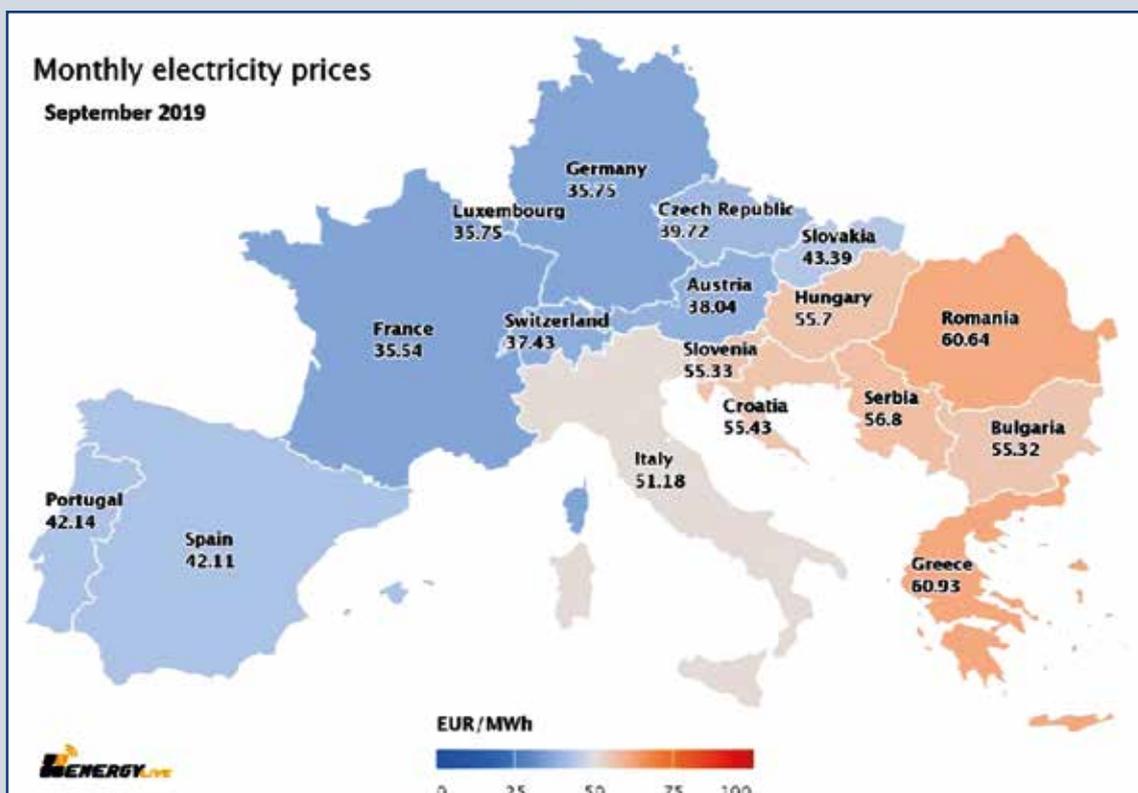
Najveća bruto distributivna potrošnja u proteklih 9 mjeseci na dnevnom nivou, zabilježena je u utorak, 13. avgusta, a iznosila je 10.036.000 kWh, što je ujedno i najveća potrošnja, po tom osnovu, zabilježena za mjesec avgust svih vremena!

CIJENE STRUJE U EVROPI I DO 60 EURA/MWH

Potražnja za električnom energijom na tržištima širom Evrope je bila velika, što je direktno uticalo na kretanja cijena na berzama električne energije (mjesečni pros-

jeci su dostizali i 60,00 €/MWh). Osim potražnje, deficit električne energije na tržištu su uvećali i remontirani velikog broja termo, gasnih i nuklearnih elektrana, redukcije

prekograničnih prenosnih kapaciteta, kao i povremeni ispadi velikih proizvodnih kapaciteta,

AKTUELNOSTI

FINANSIJSKO POSLOVANJE KOMPANIJE ZA DEVET MJESECI

DOBIT ELEKTROPRIVREDE 17.1 MILION EURA

Tatjana Knežević Perišić

Marija Janjušević

Za prvih devet mjeseci EPCG je ostvarila poslovne prihode u iznosu od 242.9 miliona, što je, u odnosu na prošlu godinu više za 8 odsto ili 17.9 miliona eura. Kako su poslovni rashodi za isti period iznosili 213.4 miliona €, neto dobit naše kompanije je 17.1 milion eura, kaže Marija Janjušević, izvršni rukovodilac Direkcije za plan, kontrolu i izvještavanje

Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić je u proteklih devet mjeseci ostvarila poslovne prihode u iznosu od 242.9 miliona eura, od čega se 241.9 miliona € odnosi na prihode od prodaje, a 1.0 milion € na ostale poslovne prihode, podaci su Glavne finansijske direkcije, sadržani u kvartalnom izvještaju o upravljanju EPCG, za period januar-septembar 2019. godine. Prema riječima izvršnog rukovodioca Direkcije za plan, kontrolu i izvještavanje **Marije Janjušević**, u odnosu na isti period prošle godine, poslovni prihodi su veći za 8 odsto ili 17.9 miliona eura.

Poslovni rashodi za prvih 9 mjeseci su iznosili 213.4 miliona eura, od čega se 72.1 milion € odnosi na korišćenje mrežnih kapaciteta, 49.2 miliona eura na troškove uvoza električne energije, 28.8 miliona eura na utrošak uglja za potrebe rada TE Pljevlja, 22.8 miliona € na troškove otkupa električne energije od povlašćenih proizvođača iz OIE, a ostatak na troškove zarada, materijala, usluga i poreza.

- Tako da je, u periodu od 1.01.-30.09.2019. godine Društvo ostvarilo neto rezultat u iznosu od 17.1 miliona eura, kaže Janjušević precizirajući da

je „rezultat 2019. pozitivan i na nivou je prosjeka ostvarenja prethodnih godina za isti period“

Poslovni prihodi su ove godine, veći za 8 odsto ili 17.9 miliona eura, a nakon rashoda, kompanija je ostvarila pozitivan neto rezultat u iznosu od 17.1 miliona eura. Kako su pozitivni i koeficijenti likvidnosti i zaduženosti, EPCG u potpunosti pokriva sve svoje obaveze

- Prvu polovinu 2018. godine karakterisala je izrazito povoljna hidrologija koja je prouzrokovala znatno veću ostvarenu proizvodnju velikih hidrolektrana od planiranog i prosjeka prethodnih godina, dok prvu polovinu 2019-e godine karakteriše nepovoljnija hidrologija. No, bez obzira na te činjenice, naša Kompanija je pozitivno poslovala i to je ono što se računa, kaže Janjušević.

Zbirni podaci govore i to da je za devet mjeseci proizvedeno 2.060 GWh električne energije, što je oko 4 odsto niže od plana, distributivna tj. neto potrošnja u istom periodu je bila veća za 3,2 odsto u odnosu na prošlu godinu, dok je potrošnja direktnih kupaca bila manja za 6,4 odsto. Direkcija za upravljanje energijom je za pola godine izvezla 552 GWh, vrijednosti oko 36.4 miliona eura i uvezla 975 GWh, vrijednosti oko 49.2 miliona eura.

Evidentno je, takođe, da po podacima iz kvartalnog izvještaja o upravljanju, EPCG za period januar-septembar 2019. godine bilježi pozitivno poslovanje ne samo po ostvarenom poslovnom rezultatu, već i po koeficijentima likvidnosti koji su pozitivni kao i po koeficijentu zaduženosti koji je na dan 30.9.2019. iznosio 0,11 što znači da je Društvo u mogućnosti da pokrije sve svoje obaveze prema kreditorima i investitorima, precizira Janjušević za naš list.

AKTUELNOSTI

ZA PROJEKAT REKONSTRUKCIJE I MODERNIZACIJE HE "PERUĆICA"

EPCG POTPISALA UGOVOR SA KfW BANKOM VRIJEDAN 33 MILIONA EURA

www.epcg.com

Fiksni dio kamate je 0,15 procenata, plus polugodišnji varijabilni i grejs period četiri godine.

Elektroprivreda Crne Gore je potpisala ugovor sa KfW Bankom za projekat rekonstrukcije i modernizacije HE Perućica. Ugovor vrijedan 33 miliona eura potpisali su izvršni direktor EPCG, Igor Noveljić i Bodo Schmuelling, glavni projekt menadžer/KfW. Prilikom potpisivanja ugovora, izvršni direktor EPCG je naglasio: "Elektroprivreda Crne Gore je prošle godine započela veliki petogodišnji ciklus investicija čija je implementacija u toku. Rekonstrukcijom i modernizacijom postojećih objekata omogućićemo stabilan rad i produženje radnog vijeka elektrana, a uvođenjem naprednih tehnologija i savremenih informacionih sistema upravljanja obezbijediće se njihova automatizacija u cjelini i stvoriti mogućnosti pružanja sistemskih i pomoćnih usluga kako za elektro energetske sistem Crne Gore tako i na region-

alnom tržištu. Naše opredjeljenje je takođe prema obnovljivim izvorima energije, u tom smislu planirana je izgradnja solarne i vjetro elektrane.

Takođe, ugradnja osmog agregata u hidroelektrani Perućica predstavljaće značajnu novu količinu proizvedene energije. Zahvaljujem timu iz KfW koji su nam pružili stručnu i tehničku pomoć da dođemo do izuzetno povoljnog aranžmana za Crnu Goru".

Za KfW potpisivanje ovog ugovora predstavlja nastavak uspješne saradnje sa EPCG: "Danas nastavljamo uspješnu saradnju u cilju podrške Crnoj Gori u obezbjeđivanju pouzdanog snabdijevanja energijom iz obnovljivih izvora i smanjenju emisije štetnih gasova. KfW i EPCG potpisuju danas ugovor vrijedan 33 miliona eura koji je dio novog KfW programa "Ozeljenjavanje javne infrastrukture" ("Greening Public Infrastructure" za koji je KfW za Crnu Goru obezbijedio 80 miliona eura povoljnih, subvencionisanih zajmova" naveo je Bodo Schmuelling, glavni projekt menadžer.

Druga faza rekonstrukcije i modernizacije HE Perućica obuhvata rekonstrukciju i modernizaciju hidromašinske i elektro opreme agregata A5, A6 i A7, hidromehaničke opreme

zatvaračnica, opreme za hidrološko-hidraulička mjerenja, ugradnju integralnog informacionog sistema na nivou elektrane, rekonstrukciju i modernizaciju građevinskih objekata sistema - sanaciju i nadvišenje kanala Opačica i rekonstrukciju kanala Moštanica.

Direktor direkcije za razvoj u EPCG, Ivan Mrvaljević, naveo je da će tender za građevinski dio biti objavljen tokom oktobra/novembra, a početak radove očekuje se na proljeće 2020. Tender za cjelokupan elektro-mašinski dio predviđeno je da bude raspisan početkom 2020. godine, a početak radova planiran je za početak jeseni 2020. godine.

Mrvaljević je najavio i projekat ugradnje osmog agregata: "Dio sredstava u iznosu od oko 700.000 eura iz ovog kreditnog aranžmana kredita KfW biće oprijedjeljen za izradu projektne i tenderske dokumentacije za izbor isporučioaca opreme i izvođača radova za agregat A8 nominalne snage od 58,5MW, čijom ugradnjom će se uvećati instalisana snaga elektrane sa 307 MW na 365,5 MW. Vrijednost ovog projekta je procijenjena na oko 23 miliona eura".

Potpisivanju ugovora prisustvovala je i ministarka ekonomije, Dragica Sekulić, koja je iskazala svoje zadovoljstvo što će hidroelektrana Perućica svoj 60-ti rođendan naredne godine proslaviti u velikim radovima.

- Ovom rekonstrukcijom biće produžen vijek trajanja i ono što je možda i najvažnije kroz ovake investicije povećavamo proizvodnju, pouzdanost a ne radimo nikakve dodatne zahvate na životnoj sredini. E to je ljepota starih hidroelektrana koje su biseri i ponos kompletnog elektroenergetskog sistema ne samo Crne Gore nego i regiona jer od HE 'Perućica' i 'Piva' ne mogu da se zastidi ni crnogorski ni jedan inženjer, ni preduzeće. Čast mi je što sam u generaciji koja će vidjeti rekonstrukciju i modernizaciju hidroelektrane i učestvovati u tome i nadamo se ugradnji tog osmog agregata koji će povećati za 60 megavati. To je za jedan cijeli

IZUZETNO POVOLJNA KAMATNA STOPA

Njemačka razvojna banka odredila je izuzetno povoljnu kamatnu stopu za kreditni aranžman sa EPCG.

Predstavnik KfW banke Bodo Schmuelling prije potpisivanja ugovora čekao je instrukcije od kolega o kamatnoj stopi, a kada je dobio informaciju ručno je u ugovoru, u skladu sa praksom KfW-a upisao fiksni dio kamate i obradovao sve prisutne.

Naime, fiksni dio kamate je svega 0,15 procenata, plus polugodišnji varijabilni i grejs period četiri godine.

- Ovo je najpovoljniji kreditni aranžman koji smo mi u EPCG, a pretpostavljam i šire, ikad potpisali - konstatovao je izvršni direktor Igor Noveljić.

proizvodni novi objekat u ovu elektranu bez ikakvih dodatnih uticaja na

životnu sredinu - dodala je ministarka ekonomije.

AKTUELNOSTI

TOTALNA OBUSTAVA PROIZVODNJE U HE "PIVA":

VELIKO RADILIŠTE

Tatjana Knežević Perišić

U toku totalne obustave, više paralelnih procesa rada teče u našoj hidroelektrani: redovni godišnji remont agregata A1 i A3, radovi na kapitalnom remontu agregata A2 i radovi druge faze rekonstrukcije i modernizacije HE. Direktor, Dragomir Blagojević, kaže da, obzirom na motivisanost, stručnost i marljivost zaposlenih i svih drugih timova „sa strane“ koji izvode radove, vjeruje da će isti biti uspješno okončani do 10. novembra

U HE "Piva" stupila je na snagu totalna obustava proizvodnje, koja će trajati do 10. novembra. Vrijedni kolektiv radi "punom parom"; stižu i djelovi opreme za agregat A2, koja je bila na reparaciji u fabrikama izvođača, nova oprema, tako da se u elektrani paralelno odvijaju aktivnosti vezane i za remont i modernizaciju. U toku totalne obustave završić se planirani remontni radovi na agregatima A1 i A3, dok će se radovi na kapitalnom remontu agregata A2 i radovi na fazi II rekonstrukcije i modernizacije nastaviti nakon ovog perioda.

-Sve pripreme radove smo odradili i spremno ušli u totalnu obustavu, kaže **Dragomir Blagojević**, direktor HE "Piva". Dodaje da očekuje, obzirom na motivisanost i zaposlenih i ostalih stručnih lica koja rade u HE, da će se ovih 40-tak dana iskoristiti najbolje moguće.

-Spisak radova koje smo planirali da završimo je dugačak. Na agregatu A2 nastaviće se remontni radovi i početi montaža opreme. Pored ovih radova vršić se: rekonstrukcija sistema rashladne vode, sanacija kavitacionih oštećenja na radnim kolima turbina agregata A1 i A3, sanacija prslina na pas komadima dovodnih cjevovoda agregata A3 i A2, kontrola i servisiranje stabilnih protiv-požarnih uređaja generatora i transformatora, ispitivanje i punjenje boca rezervne baterije i radovi na rezervnoj bateriji sistema za protiv-požarnu zaštitu generatora, ispitivanje energetskih transformatora, električna ispitivanja izolacionih sistema generatora br. 1 i 3, izrada i zamjena prstenova na lopaticama sprovodnog aparata agregata A1.

HE nije u nekom velikom "zostatku" u odnosu na plan proizvodnje. Blagojević kaže da je dosta "proizvedeno" tokom septembra. U ovom mjesecu je proizvodnja bila

veća 4,5 puta u odnosu na planiranu. Do početka totalne obustave, tj. do kraja septembra, HE "Piva" je proizvela 532 GWh električne energije, čime je ostvareno 71% planirane godišnje proizvodnje.

-Stanje u akumulaciji jeste manje od planiranog, ali nam je niska kota jezera omogućila izvođenje sanacionih radova na spoljašnjem, uzvodnom zidu brane, kaže Blagojević.

A kako se radi o gotovo 500 m² površine, jasno je koliko je bilo važno iskontrolisati i sanirati eventualna oštećenja zidova. O tim poslovima za naš list govori mladi magistar građevinarstva **Slobodan Blagojević**, zadužen za tehničko osmatranje brane:

RADOVI NA BRANI

-Na brani se rade četiri vrste ispitivanja; pojednostavljeno rečeno, radi se o niz tehničkih osmatranja, praćenje promjena napona, dilatacije, mjerenja klinometrom, posebno lamela 5, 9 i 14, ispitivanje ugla fi, unutar betona i slično.

-Osmatra se i dio brane koji je šipkama vezan za stijene i mogu vam reći da je sve u projektovanim vrijednostima, kaže Slobodan. Na pitanje da li to znači da su naši djedovi i očevi, koji su gradili hidroelektranu bili tako dobri stručnjaci, on odgovara:

-Jesu, zaista...zanimljivo je da su proračuni brane koji su tada rađeni, dakle, 50-tih do 70-tih godina ručno, skoro isti kao danas, kada se rade softverski! Odstupanja su u tako malim procentima da smo zadivljeni tom preciznošću koju su imali tada, napominje on, dodajući i to da će se u narednom periodu povesti računa i o ispitivanjima vezanim za promjenu temperature, kao jednog od tri statička opterećenja:

-Tu mislim na spoljašnju temperaturu i njen uticaj na zid brane, posebno kad znamo da je potrebno mjesec dana da temperatura prođe kroz beton kada se registruju neke promjene. Ipak, one postoje i treba ih pratiti, na čemu će se raditi u budućnosti, kaže Slobodan Blagojević.

NAJMODERNIJI LIFT U REGIONU

Rekonstrukcija lifta L1 u brani ulazi u završnu fazu. U jednom od najdužih liftova u Evropi trenutno se završava kabina; čelična konstrukcija i portal voznog okna su urađeni. Nosilac ugovora je konzorcijum firmi "Balkan Lift Komerc" Beograd i "Balkan Lift" Podgorica. Sa aspekta bezbjednosti radnika, ovaj projekat je izuzetno važan, posebno za Sektor eksploatacije u zimskim uslovima! Lift će olakšati komunikaciju kroz branu svim radnicima koji vrše mjerenja ili održavaju opremu u brani. Nakon završetka svih radova na liftu L1, dužine 168 m, iduće godine, kako je planirano, počinje tenderski proces za rekonstrukciju i malog lifta, dužine oko 30 m.

U periodu zamjene lifta urađena je zamjena cijevi klatna koja nije mijenjana od kada se elektrana napravila, kao i ugradnja kabine na liftu. Blagojević posebno ističe radove koji su spriječili pojavu "smrti betona". O čemu je riječ:

-Kroz zid brane se nalaze horizontalne spojnice na svaka dva metra; kada je veliki nivo vode, veliki je i pritisak na njih...vremenom je počela da se pojavljuje bijela tečnost, koju zovemo "smrt betona", tako da smo uspjeli da saniramo taj problem tako što smo prvo ištemali spojnice, očistili pod šmrkom vode, sada ih zatvaramo reparaturnim malterom, a nakon toga će ta mjesta biti premazana posebnom smjesom. Tako produžavamo vijek brane, zaključuje Blagojević.

NAJSAVREMENIJI SISTEM SOPSTVENE POTROŠNJE!

Ratko Pavićević, glavni inženjer za elektro poslove u Direkciji za razvoj i inženjering, član tima za rekonstrukciju i modernizaciju HE "Piva" i član projektnog tima za HE "Perućica", ljubazno odgovara na naša pitanja, vezana za radove u hidroelektrani:

-Uz totalnu obustavu proizvodnje, realizuje se ugovor koji EPCG ima sa Li-

tostroj Power-om i ABB Italija o modernizaciji ove naše elektrane. Primljen je veći dio opreme, a brzo će i ostatak, planiran za ovaj dio projekta. Ono što mi sada radimo je rekonstrukcija sistema sopstvene potrošnje elektrane, kaže Pavićević, objašnjavajući da se ti poslovi rade na naponskom nivou 0,4 kV, gdje se mijenja glavni razvod i prateći podrazvodi, koji se nalaze svuda po elektrani.

-Oprema je ABB-ova, najsavremenija; oni su inače proizvođači broj 1 u svijetu, pa će i Piva imati takav, najsavremeniji sistem potrošnje, s ponosom ističe Pavićević. Dodaje da je to jako komplikovan posao, jer iako elektrana ne radi, mora se obezbijediti nekim postrojenjima napajanje, što je sve odrađeno.

Na pitanje šta će značiti tako savremen sistem potrošnje i koliko će uticati na vijek trajanja elektrane, kaže:

-Ove naše dvije elektrane, na kojima bi nam pozavidjela svaka država, ne mogu da rade vječno; svaka elektrana ima neki ciklus u kojem njena oprema dobro radi, pa iako taj ciklus traje decenijama, dođe vrijeme da morate tu opremu zamijeniti, da bi dobili ponovo koju deceniju. Piva i Perućica su taj radni ciklus hidroelektrana nadmašile i to višestruko. Sada je "Piva" počela da mijenja opremu; vidite, već sa ovim poslom, zamjenom sistema sopstvene potrošnje, dobićemo mnogo! Jer nekad u zimskim mjesecima se dešavalo da elektrana ostane bez sopstvene potrošnje na 35 kilovoltnom dalekovodu i dizelu.. pa dešavalo se da padne snijeg, da "ispadne" i dalekovod, pa snijeg zatrpava pristup dizel agregatu..Jeste da je elektrana uvijek uspijevala da se "izvuče" iz tih problema, ali će sada, nakon završetka ovih radova, imati umjesto jednog povratnog napajanja, tri, za sva tri agregata! I to sa 220 kV mreže; šta će to značiti, ne moram ni da pričam, ističe Pavićević, najavljujući i nove planove:

-Ovaj posao završavamo do kraja godine, a narednih godina ćemo na sva tri agregata da odrađimo sistem turbinske regulacije, sistem uprav-

AKTUELNOSTI

ljanja agregata, sistem električne pobude i električnog kočenja, sistem upravljanja elektranom, sistem sopstvene potrošnje agregata, monitoring sistema agregata.

E to će onda biti pravo, zaključuje Ratko Pavićević, okružen zaposlenima u elektranu, a za kraj kaže: Napišite da imamo izuzetnu saradnju sa ovim ljudima i da je zadovoljstvo raditi sa njima.

Odllična saradnja zaposlenih i timova izvođača

Sa gđjom. **Svetlanom Ognjenović**, specijalistom za kontrolu i planiranje obilazimo elektranu; stručno i nenametljivo objašnjava opseg velikih radova u hidroelektrani. Srijecemo dva elektro inženjera **Dragića Bajovića i Vladimira Šimuna i elektromehaničara, Jovana Blagojevića**; na pitanje šta treba sve da urade, u šali kažu: Ne bi vam to ispričali do'ujutro!

-Sada se čisti bure generatora, u sklopu redovnog remonta agregata 1 i 3...Juče smo ispraznili sistem, danas nastavljamo sa uobičajenim radovima koji se rade tokom remonta; kontrolišu se sonde za mjerenje temperatura, kojih ima 30-tak...Uskoro, kažu, počinje ekipa koja treba da sanira radno kolo, a kasnije dolazi tim iz Poljske, čija je firma radila remont agregata A1, da u garantnom roku otklone nedostatke na lopaticama sprovodnog aparata; tu su i hladnjaci, ležajevi...I niz drugih radova-baš priča do jutra, šale se zaposleni.

Šef Službe za elektro radove, **Mijo Gubić**, nadovezuje se na ovu priču:

-U našoj grupi radimo određena mjerenja opreme, razne kontrole...Imamo i ta dva ugovora sa Institutom za elektroprivredu iz Zagreba za ispitivanje energetskih transformatora i sa Institutom "Nikola Tesla" iz Beograda, oko ispitivanja izolacionih sistema generatora, kaže Gubić, nadajući se da će do 10.novebra svi poslovi biti završeni.

Vraćamo se u komandnu sobu; lijepa atmosfera, šala, kao i u zgradi elektro mašinskog održavanja, ali i pomno praćenje instrumenata. Uz kafu,

ZAVRŠAVAJU SE RADOVI I U UPRAVNOJ ZGRADI

U Plužinama, u upravnoj zgradi HE "Piva", pri kraju su radovi na prvom spratu. Radove vrijednosti 73,4 hiljade eura izvodi "Grand dizajn" iz Podgorice.

-Prošle godine je urađen suteran i prizemlje, a brzo će biti završen i prvi sprat, kaže direktor Dragomir Blagojević. Dodaje da je planirano da Snabdijevanje tu dobije svoj prostor, što će biti olakšica za potrošače električne energije iz Pive.

pričaju o lijepim ali i teškim trenucima u radu, koje pamte po dobrim kolegama, koji su uvijek tu kada treba. Tu ljubaznost zaposlenih u HE "Piva", ljudi koji rade u specifičnim uslovima, osjećaju svi koji dođu u Mratinje. Tako

i **Karlo**, italijanski stručnjak, koji kratko za naš list kaže: Jako mi je lijepo u Pivi, ljudi su veoma ljubazni i saradujemo odlično, jer nam je svima važno da se posao završi na najbolji mogući način!

AKTUELNOSTI

NASTAVAK KORIŠĆENJA I FAZNE REKULTIVACIJE DEPONIJE PEPELA I ŠLJAKE U PLJEVLJIMA

NA MALJEVCU PLANIRANOM DINAMIKOM

Mitar Vučković

U toku i postupak eksproprijacije nepokretnosti potrebnih za nastavak realizacije projekta

U okviru druge faze rekultivacije deponije pepela i šljake „Maljevac“ trenutno je aktualna izgradnja dva od predviđena četiri nasipa na trećoj kaseti. U okviru prve faze rekultivacije počeli su radovi na rekultivaciji druge kasete te iz Direkcije za razvoj i inženjering najavljuju i skori početak sanacije klizišta, uređivanje kosina, kao i izradu novog taložnika. - Radovi se izvode planiranom dinamikom i siguran sam da ćemo posao na izgradnji treće, kao i rekultivaciji druge kasete završiti u zacrtanim rokovima, ističe menadžer projekta, Nikola Vukotić.

Operativa i radnici kompanije Tim Company, poslije uredno sprovedenog tenderskog postupka, izgradnju treće kasete na pljevaljskoj deponiji počeli su 22. avgusta ove godine, a radovi, vrijedni blizu 656 hiljada eura, bez uračunatog PDV-a, obuhvatili su uklanjanje gornjeg sloja humusa, kao i rastinja i šiblja

sa same lokacije i pristupnog puta, te izgradnju u prosjeku četiri metra visoka četiri nasipa na trećoj kaseti.

Krajem septembra počela je i rekultivacija Kasete II, a taj posao obaviće konzorcijum kompanija: Bemax d.o.o, Termosistem d.o.o. i Ramel d.o.o, sa kojim je Agencija za zaštitu prirode i životne sredine, krajem jula ove godine, potpisala Ugovor vrijedan oko 3.3 miliona eura, bez PDV-a. U okviru tih radova biće takođe i uređene nizvodne kosine, sanirano klizište, izrađen novi taložnik. Predviđeno je i izmještanje Paleškog potoka sa izgradnjom pumpe procjednih voda, izgradnja trafostanice i ostale elektro infrastrukture za potrebe pumpne stanice drenažnih voda.

Dok se izvode radovi na trećoj i drugoj kaseti zaposleni u Direkciji za pravne poslove EPCG intezivno rade na stvaranju uslova za eksproprijaciju nepokretnosti potrebnih za nastavak projekta fazne rekultivacije deponije. Postupak je u toku pred Upravom za

nekretnine Crne Gore - PJ Pljevlja.

- Radi se o obimnom postupku eksproprijacije, koji u ovom obimu nije sproveden još od izgradnje velikih infrastrukturnih objekata sistema Elektroprivrede Crne Gore A.D. Nikšić - HE "Perućica", HE "Piva" i TE "Pljevlja", dakle u posljednjih 35 godina, podsećaju u Direkciji za pravne poslove. Podsjetimo, eksproprijacija zemljišta u pojasu 300 metara od deponije izuzetno je važan posao od koga, u dobroj mjeri, zavisi i realizacija projekta „Nastavak korišćenja i fazne rekultivacije deponije na Maljevcu“. Od oko 20 miliona eura predviđenih za realizaciju tog projekta skoro osam miliona izdvojeno je za rješavanje imovinsko pravnih odnosa sa 68 porodica čija su imanja u neposrednoj blizini deponije.

Vukotić navodi da je do sada postupak okončan za oko 40 odsto vlasnika, kojima je isplaćena naknada za ekspropisane nepokretnosti, dok je eksproprijaciju preostalog dijela nepokretnosti tražilo oko 50 odsto vlasnika.

Uprava za nekretnine Crne Gore - PJ Pljevlja formirala je Komisiju vještaka, koja je obišla lice mjesta i sačinila Nalaze i mišljenja, u zavisnosti od toga da li je predmetnim vlasnicima ekonomski interes za korišćenjem preostalog dijela nepokretnosti prestao ili nije. Nakon sprovedenog postupka, prvostepeni organ donio je rješenja o eksproprijaciji, kojima je ujedno odlučio o zahtjevu ranijih vlasnika za primjenu člana 8 Zakona o eksproprijaciji. Dio pomenutih Rješenja o eksproprijaciji je pravosnažan, budući da ni Elektroprivreda Crne Gore A.D. Nikšić, ni vlasnici nijesu izjavili žalbe, kazali su iz Direkcije za pravne poslove.

U tim slučajevima Uprava za nekretnine Crne Gore - PJ Pljevlja formirala je Komisiju vještaka, koja je obezbijedila dokaze o vlasništvu nad nepokretnostima ekspropisanim po

AKTUELNOSTI

članu 8 Zakona o eksproprijaciji, procijenila njihovu vrijednost, tako da je realno očekivati da će postupak utvrđivanja naknade za te nepokretnosti uskoro biti okončan. Na samo manji dio pomenutih Rješenja o eksproprijaciji izjavljene su žalbe i ti postupci su u toku pred Ministarstvom finansija. Konkretno, samo u 15 odsto slučajeva raniji vlasnici nijesu bili zadovoljni ponuđenom naknadom za eksproprisanu nepokretnost, pa su predmeti ustupljeni Osnovnom sudu u Pljevljima radi utvrđivanja naknade za eksproprisanu nepokretnost u

vanparničnom postupku.

- Elektroprivreda Crne Gore A.D. Nikšić ponudila je ranijim vlasnicima pravičnu tržišnu naknadu, koja je utvrđena na osnovu Akcionog plana preseljenja i Zakona o eksproprijaciji, te će kao investitor projekta "Nastavak korišćenja i fazna rekultivacija deponije Maljevac" i kao društveno odgovorna kompanija, vlasnicima nepokretnosti isplatiti sve naknade, na način i u obimu koji utvrde nadležni državni organi, zaključio je menadžer Projekta, Nikola Vukotić.

OBJEKTIV

MINISTARKA EKONOMIJE, DRAGICA SEKULIĆ ISTAKLA DA SU DRŽAVNE KOMPANIJE LANI OSTVARILE BOLJE POSLOVNE REZULATE NEGO U 2017.

EPCG POGURALA UKUPNI PROFIT

Izvor: portalanalitika.me

Dragica Sekulić

EPCG je imao veću proizvodnju hidroelektrana usljed povoljne hidrologije, kao i dobrih poslovnih odluka u domenu upravljanja proizvodnjom, kazala je Sekulić. Navela je da je rezultat Rudnika uglja posljedica povećanja proizvodnje uglja za 8,4 odsto i stabilizacije rashoda preduzeća.

CEDIS je ostvario veće prihode usljed veće distributivne potrošnje, a zabilježeno je i smanjenje distributivnih gubitaka uz rast operativnih troškova od pet odsto, a planirane prihode nadmašio je i CGES, koji je imao uštede u poređenju sa budžetiranim, rekla je Sekulić. Navela je da su državna preduzeća iz ovog resora lani ostvarila značajno bolje poslovne rezultate u odnosu na 2017. godinu.

Ukupni realizovani prihod tih kompanija je 545 miliona eura i uvećan je 9,6 odsto. Ukupni učinak ovih preduzeća bio je bolji za čak 383 odsto, odnosno za 44,2 miliona eura, što je 21,2 miliona, ili 54,5 odsto iznad plana, rekla je Sekulić i naglasila

Na ukupni prošlogodišnji profit od 60,2 miliona eura državnih preduzeća iz resora Ministarstva ekonomije, odnosno iz oblasti energetike, rudarstva, trgovine, poštanske djelatnosti, radio-difuzije, crne metalurgije i proizvodnje odjeće dominantno su uticali poslovni rezultati kompanija iz elektroenergetskog sektora Elektroprivrede, Rudnika uglja, CG elektrodistributivnog sistema i CG elektroprenosnog sistema, saopštila je Pobjedi ministarka ekonomije Dragica Sekulić, a prenosi Portal analitika

Ministarka ekonomije istakla da su državne kompanije lani ostvarile bolje poslovne rezultate nego u 2017. EPCG pogurala ukupni profit. Izvoz državnih preduzeća iz resora Ministarstva ekonomije u prošloj godini iznosio je 60 miliona eura i 28 miliona eura je veći od ostvarenog u 2017. godini, navela je ministarka ekonomije. Dragica Sekulić je istakla da su kapitalne investicije tih kompanija bile 71 milion eura, 34 odsto više nego 2017. godine. Desetine razvojnih projekata koji su realizovani ili su započeti u prošloj godini, garancija su kontinuiteta razvoja i stabilizacije trenda rasta prihoda koje ova preduzeća ostvaruju, rekla je Sekulić i naglasila da su EPCG, Rudnik uglja Pljevlja, Montenegro Bonus i CGES imali značajnu izovnu aktivnost.

Izvoz državnih preduzeća iz našeg resora iznosio je 60 miliona eura i za 28 miliona eura je veći od ostvarenog u 2017. godini, naglasila je Sekulić. Ona je dodala da te državne kompanije imaju 4.628 zaposlenih, od čega je 4.007 zaposlenih (87 odsto) u stalnom radnom odnosu, a 621 (13 odsto) je zaposleno posredstvom agencija za zapošljavanje ili zaključivanjem ugovora o radu na određeno vrijeme.

Govoreći o starosnoj i kvalifikacionoj strukturi u tim preduzećima Sekulić je saopštila da su najzastupljenije kategorije zaposlenih između 46 i

55, odnosno 56 i 67 godina (ukupno 62 odsto), odnosno oni sa četvrtim stepenom stručne spreme kojih je 70 odsto. Poručila je da je neophodno u najkraćem mogućem vremenu eliminisati identifikovane barijere u poslovanju sa kojima se susreću ova preduzeća.

- To je neophodno kako bi im se omogućilo da budu konkurentna sa privatnim sektorom sa kojima posluju na istim tržištima i pod istim uslovima, kao i da usluge koje pružaju građanima, a koje su u velikom broju slučajeva od javnog interesa, pružaju u predviđenim rokovima i u skladu sa propisanim parametrima kvaliteta, istakla je Sekulić. Dodala je i da je neophodno intenzivirati aktivnosti na permanentnom obrazovanju i profesionalnoj obuci zaposlenih, kao najznačajnijeg resursa, u svim ovim državnim kompanijama. Smatra da su ova preduzeća lani potvrdila visok stepen društvene odgovornosti u prošloj godini opredijelivši ukupno 660.000 eura za projekte od opšteg interesa u oblasti zdravstva, obrazovanja, kulture, sporta i izgradnje infrastrukture od opšteg interesa.

- Osim toga, dio sredstava je opredijeljen za donacije i pomoć istaknutim pojedincima i kolektivima, kao i onima kojima je pomoć bila neophodna za potrebe liječenja ili uslijed teške materijalne situacije, rekla je Sekulić.

Pametno je
imati dobro
osiguran
auto

Sve će biti u redu.

lovćen

www.lo.co.me

GORAN GRANIĆ, DIREKTOR ENERGETSKOG INSTITUTA „HRVOJE POŽAR“ (PRVI DIO)

ENERGETSKA TRANZICIJA – IZAZOV BEZ ISTORIJSKOG ISKUSTVA

Izvor: balkangreenenergynews.com

Goran Granić

Energetski sektori svih zemalja nalaze se pred velikim izazovom, tranzicijom u uslovima kontinuiranog smanjenja emisija CO₂, što je izazov bez istorijskog iskustva i zahvata sve učesnike u tehnološkom lancu upravljanja energijom, sve građane i privredne subjekte. Na kraju tog procesa, u EU se spominje 2050. godina, proizvodnja i transformacija energije, transport i prijenos, distribucija i potrošnja energije ostvarivat će se novim tehnologijama i u novim ekonomskim odnosima. Sve promjene će se događati u živom sistemu u kojem svi procesi neće ići u istom pravcu, pa je upravljanje procesima od posebne važnosti.

Tranzicija energetskog sektora uključuje: kontinuirano povećanje energetske efikasnosti, razvoj kvalitetnog tržišta energije, kontinuirano povećanje korišćenja obnovljivih izvora energije (OIE), povećanje kvaliteta upravljanja energijom, kontinuirani tehnološki napredak, te kontinuirano povećanje obrazovanja i informisanosti građana i privrede o primjerima dobre prakse

Energetska efikasnost

Energetska efikasnost je prva komponenta energetske tranzicije s ciljem smanjenja potrebe za energijom, kako bi se smanjila proizvodnja, pa prema tome i emisije CO₂. Ona obuhvata cijeli

lanac proizvodnje, transporta/prijenosa, distribucije, potrošnje energije, kao kontinuirani proces koji će se kombinovati različitim mjerama, od investicija, novih tehnologija, upravljanja i svih rješenja digitalizacije procesa upravljanja energijom.

Zgrade koje su izgrađene prije 1990. uglavnom će se morati energetske obnoviti, a one izgrađene nakon 1990. djelimično će se obnoviti

Mjere koje su na raspolaganju određene su karakterom mjesta potrošnje ili troška. Zgrade koje su izgrađene prije 1990. godine uglavnom će se morati energetske obnoviti, izolovati. Zgrade izgrađene nakon

1990. djelimično treba da se obnove, a visoku energetska efikasnost novih zgrada moguće je postići zakonskim standardima izgradnje.

Za očekivati je da će se nastaviti dosadašnja praksa isključivanja s tržišta neefikasnih tehnologija. To je efikasna mjera koja se može kvalitetno sprovesti.

Nije vjerovatno da će se zamjena starih automobila s elektro automobilima dogoditi u jednoj tranziciji

Jedan od najvećih izazova je povećanje energetske efikasnosti u saobraćaju. Automobili su skupa sredstva, u prosjeku stara oko 14 godina sa visokom potrošnjom goriva u odnosu na najnovije generacije. Nije vjerovatno da će se zamjena starih automobila s elektro automobilima dogoditi u jednoj tranziciji, već je realnije očekivati da će se najprije smanjivati potrošnja derivata kroz zamjenu s novim automobilima s efikasnijim motorima sa unutrašnjim sagorijevanjem, a nakon toga će doći do zamjene s elektro automobilima ili korišćenja drugih novih tehnologija.

Razvoj tržišta energije

Tržište energije je ključna infrastruktura na kojoj treba da se zasnivaju sve energetske i klimatske politike. U periodu pred-tranzicije tržište energije je bilo pod velikim pritiskom podrški kojima su se podsticali obnovljivi izvori, a u isto vrijeme nije zaživjelo tržište emisija, pa nije bilo ekonomskog razlikovanja između tehnologija za proizvodnju električne energije iz plina ili uglja.

Obavezujuće preuzimanje energije iz obnovljivih izvora s jedne strane i nefunkcionisanje sistema emisija dovelo je do smanjenja cijene električne energije ispod ekonomskog nivoa, što je za posljedicu imalo zatvaranje mnogih

DRUGI PIŠU

termoelektrana na plin i povećanje proizvodnje u termoelektranama na ugalj, što nije bio cilj klimatske politike.

Trebalo bi izbjegavati sve podsticaje na cijenu

Iskustvo pred-tranzicije pokazalo je da se mjerama energetske i klimatske politike ne smije urušavati tržište energije, već da treba izbjegavati sve podsticaje na cijenu, a sve energetske transakcije raditi putem energetskih berzi. Podsticaje, ako su potrebni, treba usmjeriti na podršku investicijama i to npr. na segmente bioekonomije, kako bi se ostvarilo kružno gazdovanje resursima.

Obnovljivi izvori

Obnovljivi izvori u pred-tranzicionom periodu ostvarili su intenzivan tehnološki razvoj u veličini jedinica, efikasnosti i cijenama kod vjetra i efikasnosti i cijenama kod sunca. Te dvije tehnologije, uz hidroelektrane, su temelj buduće energetike.

Najviše lutanja dogodilo se u bio-sektoru

Najviše lutanja dogodilo se u bio-sektoru. Na samom početku pred-tranzicije, bio-sektor je bio rješenje za sve nedostajuće u budućem razvoju. Prva generacija biogoriva je potpuno promašena, kako u energetskom, tako i u strateškom smislu. Energija za proizvodnju biogoriva prve generacije gotovo je bila jednaka količini energije potrebne za proizvodnju te energije. Osim toga, zbog visokih podsticaja za iste poljoprivredne površine konkurisala je proizvodnji hrane te je istovremeno demotivisala.

Koncept izgradnje termoelektrana na biomasu je takođe lutao, dok se nijesu postavile visoke granice efikasnosti i dugoročne održivosti biomase. Bioplinske elektrane su u razvojnom konceptu započete kao samostalni energetski projekti, da bi se postavilo pitanje njihove dugoročne održivosti. Prema najnovijim konceptima, proizvodnja energije predstavlja dodatnu vrijednost ukupnom ciklusu bioekonomije, a

energija se prvenstveno proizvodi za vlastite potrebe.

Geotermalna energija je posebni izvor koji traži znatna sredstva za istraživanje, što u startu destimulira investitore. Postoji potencijal, a iskorišćenje potencijala zavisiće od mjera politike.

Upravljanje energijom

Energija vetra i sunca, uz hidroelektrane, su temelj buduće energetike

Upravljanje energijom je širi pojam od energetske efikasnosti i uključuje energetska efikasnost, a odnosi se na upravljanje troškovima za energiju svakog učesnika u tehnološkom lancu od proizvodnje, transporta i prijenosa, distribucije i potrošnje energije, korišćenjem digitalne tehnologije i svih mogućnosti koje će se pružiti na tržištu energije uključujući i vlastitu proizvodnju. U segmentu upravljanja očekuju se velike tehnološke promjene. Od razvoja infrastrukture koja će to omogućiti, do razvoja zakonodavnog i ekonomskog sistema koji će samo-generisati interes učesnika na tržištu da za sebe ostvare najpovoljnije rezultate.

Ključna infrastruktura su napredne mreže

Ključna infrastruktura za napraviti iskorak u upravljanju energijom je uspostaviti napredno mjerenje i realizovati projekat naprednih mreža i pametne potrošnje energije.

Tehnološki napredak

U pred-tranzicionom razdoblju ostvaren je značajan tehnološki napredak, posebno kod korišćenja obnovljivih izvora. Za predstojeći period, postoje velika očekivanja da će doći do povećanja efikasnosti i smanjenja cijena. S povećanjem korišćenja OIE javljaju se dva osnovna problema: uravnoteženje sistema i supstitucija proizvodnje kada iz obnovljivih izvora nema proizvodnje ili je minimalna. Oba problema imaju zajedničko obilježje, a to je raspolaganje rezervnim kapacitetima koji će imati sposobnost uravnoteženja ili supstituisanja proizvodnje iz obnovljivih izvora.

Činioci rješenja u budućnosti će biti:

- Elektroenergetske mreže susjednih država koje u datom vremenu imaju takve kapacitete rezervi,
- Vlastite hidroelektrane ili pumpno-akumulacione elektrane,
- Plinske termoelektrane,
- Skladišta energije,
- Plinske elektrane koje koriste sintetički metan,
- Plinske elektrane uz izdvajanje i skladištenje CO₂,
- Korišćenje baterija u elektro automobilima ili za kućnu i poslovnu upotrebu.

Tehnološki razvoj se očekuje u svim aspektima od digitalizacije energetike do skladištenja energije. Posebno važan aspekt tehnološkog razvoja odnosi se na tehnologije koje mogu produžiti korišćenje tehnologija koje koriste prirodni plin, bilo kroz proizvodnju sintetičkog metana ili kroz korišćenje prirodnog plina uz izdvajanje i skladištenje CO₂.

Obrazovanje i informisanost građana

Očekivane promjene u energetskom sektoru, kao posljedica klimatsko-energetske politike, zahtijevaju promjene u sistemu obrazovanja. "Nova" energetika će se u svim svojim aspektima značajno razlikovati od "današnje" energetike, a da bi se u tome uspjelo potrebno je mijenjati sistem obrazovanja.

Digitalizacija energetike omogućuje značajno veće mogućnosti upravljanja proizvodnjom i potrošnjom energije

Koncept nove energetike na određeni način briše čvrstu granicu između formalne energetike i kupaca, jer će se na nivou kupaca događati proizvodnja energije. Osim toga, digitalizacija energetike omogućuje značajno veće mogućnosti upravljanja proizvodnjom i potrošnjom energije, veću participaciju građana/kupaca u izboru rješenja vlastite energetike.

INTERVJU

INTERVJU: VESELIN GRBOVIĆ, GRADONAČELNIK NIKŠIĆA

EPCG-OKOSNICA RAZVOJA

Tatjana Knežević Perišić

Veselin Grbović

Elektroprivreda Crne Gore predstavlja okosnicu privrednog razvoja našeg grada, kaže gradonačelnik dodajući da će ova izuzetna saradnja biti krunisana zajedničkim projektima: izgradnjom vjetroelektrane „Gvozd“ i prevođenjem rijeka Zete i Bistrice u Krupačko i Slano jezero

Na pitanje koliko je EPCG, kompanija čije je sjedište rada u Nikšiću, dobar partner opštini Nikšić, prvi čovjek grada kaže da je saradnja-izuzetna:

-Elektroprivreda Crne Gore je najznačajniji i najveći privredni kolektiv čije je sjedište u Nikšiću i kao takav predstavlja okosnicu privrednog razvoja našeg grada. Uz vodno bogatstvo naše opštine, adekvatnu infrastrukturu Elektroprivrede Crne Gore, moderan proces proizvodnje električne energije, kao i uspješan menadžment, Elektroprivreda Crne Gore iz godine u godinu bilježi uspjeh u poslovanju, što svakako utiče na cjelokupan život u opštini Nikšić. Lokalna uprava Nikšića ima izuzetnu saradnju sa ovom

kompanijom i zajedno realizujemo niz značajnih projekata, a vjerujemo da će najznačajniji biti realizovani u narednom periodu, poput prevođenja rijeke Zete u Krupačko i Slano jezero, kao i izgradnja vjetroelektana „Gvozd“.

Saradnja EPCG i opštine je posebno bila intenzivna prilikom rekonstrukcije bazena u SC Nikšić, a kako sam informisana, ona je nastavljena kroz podršku infrastrukturnim projektima u gradu i okolini?

-Elektroprivreda uzima učešća u brojnim aktivnostima koje realizuje lokalna uprava, poput izgradnje olimpijskog bazena, rekonstrukcije Gradske kuće itd. Bazen je jedan od najznačajnijih infrastrukturnih ob-

jekata realizovan u saradnji Opštine Nikšić, Vaterpolo saveza Crne Gore, Elektroprivrede i brojnih donatora. Izgradnjom ovog bazena naš grad je dobio mjesto za rekreaciju naših sugrađana, za bavljenje mladih vaterpolo i plivačkim sportom, kao i za odigravanje međunarodnih vaterpolo utakmica. Značajnu podršku Elektroprivreda Crne Gore pruža sportskim klubovima i programima kulture.

Od kada ste Vi gradonačelnik, Nikšić je krenuo jednom uzlaznom putanjom razvoja; sanacija magistralnih puteva, izgradnja stambenih blokova, početak izgradnje Doma za stare, sanacija dijela Doma revolucije, očekivano preseljenje Vojnog aerodroma, da ne pominjem novi gradski Trg, niz saobraćajnica na teritoriji opštine... Za Dan opštine, 18. septembar, mnogo razloga za zadovoljstvo uprave grada?

-Sve svoje kapacitete lokalna uprava je proteklih godina usmjerila na poboljšanje kvaliteta života u gradu u svim segmentima. Svi privredni kolektivi su konsolidovani, a otvoren je veliki broj malih i srednjih preduzeća, kao i poljoprivrednih gazdinstava. Sve je to uticalo na smanjenje stope nezaposlenosti, sa 22,9 % koliko je bilo 2017. godine, na 12% koliko je danas. Opštinski budžet je konsolidovan i na kraju 2018. godine budžet je premašen za preko 20 %. Od planiranih 20 miliona, ostvarena su 24 miliona eura. Slični rezultati se ostvaruju i u 2019. godini, budući da je planirani budžet već realizovan više od 90 %.

Sve je ovo doprinijelo značajnim ulaganjima u infrastrukturu. Podsjetiti da su u posljednjih nekoliko godina, lokalna uprava, Vlada Crne Gore i ostali partneri realizovali niz kapitalnih projekata, poput puta Vračnovići – Petrovići, puta Vilusi – Ilino brdo, Trubjela - Vilusi, rekonstruisane su brojne gradske ulice, seoski putevi, završeno

INTERVJU

SMANJENA
NEZAPOSLENOST

Svi privredni kolektivi su konsolidovani, a otvoren je veliki broj malih i srednjih preduzeća, kao i poljoprivrednih gazdinstava. Sve je to uticalo na smanjenje stope nezaposlenosti, sa 22,9 % kolika je bilo 2017. godine, na 12% koliko je danas. Opštinski budžet je konsolidovan, od planiranih 20 miliona, ostvarena su 24 miliona eura. Slični rezultati se ostvaruju i u 2019. godini, budući da je planirani budžer već realizovan više od 90 %, naglašava Grbović.

je postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda, rekonstruisan veliki dio vodovodne i kanalizacione mreže, a izgrađeni su novi seoski vodovodi u Orahu, Šipačnu, Vračenovcima, Petrovićima, Župi, Velimlju, itd. Brojne vodne akumulacije, a u toku je izgradnja vodovoda u Bršnu, Lazu, Pilatovcima, Dragovoljčićima...

Podsjećam da je Nikšić u posljednjih par godina dobio i objekte poput Pozorišta, Tehnopolisa, Olimpijskog bazena, rekonstruisanog Trga slobode, piste, tornja i upravne zgrade na Aerodromu Kapino polje, koji ubrzo očekuje svoju valorizaciju, radi se na Domu revolucije. Izgrađeno je više vrtića, rekonstruisana su odjeljenja u nikšićkim zdravstvenim ustanovama, izgrađeno je 150 stanova za penzionere, 70 stambenih jedinica za radnike u zdravstvu, radi se 140 stanova za službenike Ministarstva unutrašnjih poslova, ranije je urađeno 74 stana za prosvjetne radnike, 74 stana za raseljena i lica u stanju socijalne potrebe, kao i više stambenih jedinica za pripadnike RE populacije. Urađeni su brojni socijalni servisi, kao i veliki broj poslovno-stambenih objekata. Da će se nastaviti u narednom periodu intenzivnim tempom, govore činjenice da uskoro počinju radovi na Domu za stare, zapadnoj tribini Gradskog stadiona, rekonstrukciji Dvorca kralja Nikole, zgradi JU Zahumlje, putu Nikšić-Čevo-Cetinje, itd.

Poseban problem za našu opštinu je svakako nezaposlenost, ali i tu ste pokrenuli niz akcija, posebno za mlade i obrazovane ljude. Kako ste zadovoljni realizovanim? Da li imate u planu još neki program?

-Kao što sam već rekao, stopa nezaposlenosti je u značajnom padu, a tome je u određenoj mjeri doprinio Program zapošljavanja visokoškola u opštini Nikšić koji je realizovala lokalna uprava i koji daje dobre rezultate, jer je kroz ovaj program uposleno 76 visokoškolaca. Vjerujemo da ćemo u narednom periodu realizovati neki sličan program.

EPCG kreće u veliki, kapitalni projekat izgradnje vjetroelektrane Gvozd. Koliko opština učestvuje u tom projektu i šta takvi projekti znače ne samo za grad nego i državu?

Elektroprivreda Crne Gore je usvojila Odluku o odobravanju investicije zajedničke izgradnje vjetroelektrane „Gvozd“ sa austrijskom kompanijom „IVICOM HOLDING GmbH“. Vrijednost ove investicije iznosi 58 miliona eura i ovo je izuzetno značajan projekat i za Nikšić i za Crnu Goru. Lokalna uprava daće punu podršku ovom projektu u okviru svojih nadležnosti, kako kroz administrativnu pomoć, tako i tehničku.

EPCG POMAŽE NIZ
PROJEKATA GRADA

Elektroprivreda Crne Gore iz godine u godinu bilježi uspjeh u poslovanju, što svakako utiče na cjelokupan život u opštini Nikšić, kaže Grbović i ističe da naš kolektiv uzima učešća u brojnim aktivnostima koje realizuje lokalna uprava, poput izgradnje olimpijskog bazena, rekonstrukcije Gradske kuće, pomoći sportskim i klubovima kulture i stvaralaštva.

Naša kompanija je u potpunosti finansirala sanaciju štete na Gradskoj kući. Opština kreće u sanaciju još jednog velikog kulturno-istorijskog spomenika Dvorca kralja Nikole. U

AMBICIOZNI PLANI
LOKALNE UPRAVE

Nakon što su lokalna uprava, Vlada Crne Gore i ostali partneri realizovali niz kapitalnih projekata, poput puta Vračenovci – Petrovići, puta Vilusi – Ilino brdo, Trubjela - Vilusi, zatim rekonstrukciju gradskih ulica, seoskih puteva, djelove vodovodne i kanalizacione mreže, kao i postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda, novih seoskih vodovoda, plan je da se sa ovim projektima nastavi. Tako su u toku radovi na izgradnji vodovoda u Bršnu, Lazu, Pilatovcima, Dragovoljčićima...

Uskoro počinju radovi na Domu za stare, zapadnoj tribini Gradskog stadiona, rekonstrukciji Dvorca kralja Nikole, zgradi JU Zahumlje, putu Nikšić-Čevo-Cetinje....

kojoj fazi je taj projekat i koliko je bitno očuvati to istorijsko jezgro grada?

-Opština Nikšić konstantno vodi računa o bogatoj kulturnoj baštini i kulturno-istorijskim spomenicima u našem gradu. Uz pomoć Elektroprivrede Crne Gore sanirana je Gradska kuća, a u prethodnom periodu rekonstruisani su Rimski most, Hadži-Ismaelov most, Spomen kuća Save Kovačevića, otkriveni su spomenici Narodnom heroju Ljubu Čupiću i crnogorskim komitima, izvode se radovi na nalazištu Crvena stijena. Uskoro počinje rekonstrukcija jednog od najznačajnijih kulturno istorijskih spomenika - Dvorca kralja Nikole. U toku je tenderska procedura za izbor izvođača radova. Radovi će koštati oko 1,2 miliona eura. Čuvajući u potpunosti identitet koji mu je dao arhitekta Josip Slade, radovi će podrazumijevati kompletnu rekonstrukciju zidova, plafona, podova, dijela krova, sanaciju kamenih prilaza i stepeništa, prilagođavanje objekta osobama sa invaliditetom i sistem grijanja i hlađenja. Nakon izvršenih radova, Dvorac u Nikšiću će, poslije mnogo godina, imati izgled kakav zaslužuje jedna od kraljevskih rezidencija dinastije Petrovići.

PODIJELIMO TERET PO SEDMI PUT

Sedmi ciklus akcije „Podijelimo teret“ počeo je 1. oktobra i trajeće do 31. decembra. Ova akcija, koja godinama nailazi na dobar odaziv kod naših potrošača, namijenjena je svim kupcima iz kategorije „domaćinstva“ koji duguju za utrošenu električnu energiju. Jedini uslov priključenja akciji je da su izmirena posljednja tri računa. Sva domaćinstva koja se priključe akciji „Podijelimo teret 7“, stiču pravo na brojne povoljnosti, kao što su:

otplata prethodnog duga u fiksnim mjesečnim ratama u iznosu od 20 eura, izuzeće od prinudnih metoda naplate dok se poštuje Sporazum, obustava obračuna zatezne kamate. Maksimalni broj rata na koji se može potpisati Sporazum je 22. Ukoliko je dug manji od 440 eura, broj rata se određuje tako što se iznos duga dijeli sa 20 eura (npr. dug od 320 eura kupac će otplaćivati u 16 fiksnih mjesečnih rata od 20 eura).

Takođe, svi kupci električne energije koji su isključeni sa mreže imaju pravo da se priključe akciji ukoliko plate posljednja tri računa i priključnu taksu u iznosu od 10 eura. Kupci koji već imaju potpisan standardni Sporazum, mogu ga reprogramirati po ovom modelu, uz uslov da redovno izmiruju svoje obaveze po postojećem Sporazumu.

Elektroprivreda Crne Gore domaćinstvima nudi OTPLATU DUGA PO NAJPOVOLJNIJIM USLOVIMA:

Fiksna mjesečna rata 20 eura
Izuzeće od prinudnih mjera naplate
Obustava obračuna zatezne kamate

JEDINI USLOV JE DA SU PLAĆENA TRI POSLEDNJA RAČUNA

Od 1. oktobra do 31. decembra 2019. godine

Detaljne informacije: Call centar 19100 www.epcg.com ElektroprivredaCG

POVODI

SVJETSKI DAN STANDARDARDA

JUBILEJ „100 GODINA KVALITETA“

worldstandardscooperation.org

Članovi IEC-a, ISO-a i ITU-a proslavljaju Svjetski dan standarda svake godine 14. oktobra, i na taj način odaju priznanje udruženim naporima koje ulažu hiljade eksperata širom svijeta prilikom pripreme dobrovoljnih tehničkih standarda objavljenih u formi Međunarodnih standarda.

Svjetski dan standarda 2019 posvećen je temi "Video standardi kreiraju globalnu scenu", a ove godine predstavlja značajan jubilej „100 godina kvaliteta“. Članovi IEC-a, ISO-a i ITU-a proslavljaju Svjetski dan standarda svake godine na dan 14. oktobar, i na taj način odaju priznanje udruženim naporima koje ulažu hiljade eksperata širom svijeta prilikom pripreme dobrovoljnih tehničkih standarda objavljenih u formi Međunarodnih standarda.

Video zapis je savremeni medij izražavanja. Tehnološki napredak mijenja svijet, donosi revoluciju u oblasti zabavnih sadržaja, povezuje prijatelje i porodice širom planete, obogaćuje komunikaciju i omogućava znatna poboljšanja u oblasti medicine i obrazovanja.

Inovacije ostvarene u proteklim decenijama dovele su do ogromnog napretka u kvalitetu video zapisa. Tako je video zapis postao pristupačniji, pomažući ljudima širom svijeta da razmjenjuju svoje priče putem živopisnih pokretnih slika. Navedeni napredak kako u sofisticiranosti tako i u dostupnosti video zapisa zasnovan je na Međunarodnim standardima.

Algoritmi za kompresiju video zapisa, standardizovani u saradnji IEC-a, ISO-a i ITU-a, nagrađeni su sa dvije Emi nagrade za program u udarnom terminu, i na taj način su ovi standardi prepoznati kao okosnica privrednog kapaciteta da odgovori rastućoj potražnji za video zapisom, jednoj od aplikacija sa najintenzivnijom frekvencijom u globalnim mrežama.

USPJEŠNA IMPLEMENTACIJA IMS U EPCG

U EPCG je 09. i 10. oktobra uspješno realizovana preprovjera od strane sertifikacionog tijela SGS Beograd koja posluje u sastavu globalne grupe SGS sa sjedištem u Ženevi. Ova aktivnost prethodi glavnoj odnosno sertifikacionoj provjeri koja je planirana za period 5.-7.11.2019.

Uspješno realizovana preprovjera je svojevrsno priznanje dobro obavljenom poslu u realizaciji projekta "Implementacija IMS u EPCG" ali i dobar polazni osnov za vrlo zahtjevan naredni korak koji nas sve čeka tokom najavljenih sertifikacionih provjera.

Rezultat do sada postignut je zaslugom svih zaposlenih. Tokom implementa-

cionog perioda urađen je veoma veliki i prilično složen posao, koji je u našoj kompaniji rađen prvi put, ali to nije bila prepreka da se posvećenim odnosom prema ovom poslu dođe do zavidnog rezultata. Mali je broj kompanija u Crnoj Gori koji se može pohvaliti sertifikatom u oblasti tri standarda ISO 9001:2015, 14001:2015 i 45001:2018. Realna su očekivanja da će EPCG bez većih problema zavrjediti sertifikat integrisanog menadžment sistema i svrstati se u red kompanija koje su sertifikovane od najrenomiranije akreditovane sertifikacione kuće kakva je SGS.

Međunarodni standardi zadovoljavaju potrebu privrede za snažnim kompresionim potencijalom. Takođe, omogućavaju i nesmetanu modulaciju u narednu tehnološku generaciju video kompresije, čime se privredi omogućava da ostvari maksimalan povrat na svaku investiciju.

Postojanje ovakvih standarda, prepoznatih i priznatih širom svijeta, znači da video zapisi kodirani na jednom uređaju mogu biti dekodirani na drugom bez obzira na to koji se uređaj koristi. Ovim se uvode ekonomije razmjera koje pomažu razvoju tržišta podstičući inovatore da investiraju u nove video aplikacije i usluge

Svjetski dan standarda 2019

14. Oktobar 2019.

Standardi u oblasti video tehnologija stvaraju globalnu pozornicu

USKORO TAKMIČENJE „ENERGIJA U ŽICI“

www.cedis.me

Udruženje nastavnika elektrotehnike Crne Gore (UNECEG) sa Crnogorskim elektrodistributivnim sistemom (CEDIS), organizuje 20. novembra u Centru za obuku CEDIS-a u Podgorici, drugo takmičenje učenika crnogorskih srednjih stručnih škola iz oblasti elektrotehnike „ENERGIJA U ŽICI“.

Na takmičenju će učestvovati učenici drugog i trećeg razreda onih škola koje u svom profilu imaju zanimanja iz oblasti elektrotehnike. Poziv je upućen srednjim stručnim školama iz Tivta, Nikšića, Berana, Pljevalja, Rožaja, Bijelog Polja i Podgorice.

„Energija u žici“ prerasta u tradicionalno takmičenje na kojem naši srednjoskolci imaju priliku da pokažu stečena znanja i vještine iz oblasti el-

ektrotehnike kroz teorijski i praktični rad. Prošlogodišnje takmičenje je pokazalo da smo započeli projekat koji je značajan za obrazovno-vaspitane ustanove, učenike, ali i CEDIS. Tačnije na ovaj način, između ostalog, želimo da uvežemo obrazovne institucije u kojima se stiču znanja i vještine za zanimanja koja su CEDIS-u potrebna za obavljanje osnovne djelatnosti. S obzirom da će se takmičenje održati ove godine u našem Centru za obuku, učenici će imati priliku da se i neposredno upoznaju sa našom osnovnom djelatnošću – istakla je Marija Jovović, šefica Službe za korporativne komunikacije CEDIS-a.

Škole do 10. oktobra mogu da prijave po jedan tim od tri člana, a za pob-

jednike takmičenja obezbijeđene su i vrijedne novčane nagrade.

-Za osvojeno prvo mjesto nagrada za tim iznosiće 750 eura, za drugo mjesto 600 eura i treće mjesto 450 eura. Takođe je obezbijeđena nagrada za mentore pobjedničkih ekipa, kao i najbolju školu, a to je lap top. Od ove godine biće uvedena i specijalna nagrada za najboljeg pojedinca koja će iznositi 250 eura. CEDIS i UNECEG će formirati žiri koji će ocjenjivati teorijski i praktični dio rada i proglasiti najbolju školu. Svrha organizovanja takmičenja je želja da se promovise zanimanje elektrotehničara, ali i značaj srednjeg stručnog obrazovanja – kazala je Jovović.

RUDNIK UGLJA PLJEVLJA

SVEČANOM AKADEMIJOM PROSLAVLJEN DAN RUDARA CRNE GORE

www.rupv.me

Povodom Dana rudara Crne Gore i 67. godina uspješnog poslovanja RUP, 25. septembra 2019. godine u sali Doma kulture Pljevlja održana je Svečana akademija. Svečanoj akademiji i zajedničkoj proslavi crnogorskih rudnika: Rudnika uglja AD Pljevlja, Uniprom-metala Nikšić, Metalfer rudnika Berane i Gradira Montenegro, prisustvovali su ministarka ekonomije Dragica Sekulić i ministar odbrane Predrag Bošković, kao i brojni drugi predstavnici državnih i lokalnih institucija, privrednog, kulturnog i društvenog života.

Na samom početku svečanosti sve prisutne goste je pozdravio predsjednik Odbora direktora RUP, Aleksandar Mitrović koji je svim rudarima čestitao praznik i poželio im uspjeh u daljem radu, ličnu i porodičnu sreću. On je naglasio da bez vrijednih rudara, ne bi bilo ni naših uspješnih kompanija, posebno u opštini Pljevlja, Nikšić i Berane.

„Želim da naglasim da je snaga sjevera prije svega Rudnik uglja Pljevlja. To govore rezultati i ono što je Rudnik uradio zadnjih 67 godina. Zah-

valjujući naporima vrijednih rudara, njihovoj odgovornosti, istrajnosti, posvećenosti poslu, pobjedili smo mnogo teže izazove i ono što nam slijedi. Siguran sam da u sinergiji između RUP i onog što daje naš 100 % vlasnik EPCG, mislim da možemo da obezbjedimo dobru budućnost za sjever Crne Gore. Imamo dobrog privrednog subjekta u istoj industriji u Pljevljima, Gradir Montenegro, koji je značajno napredovao u svim poljima i siguran sam da najavljuju još bolje rezultate u narednom periodu. Svjetloj budućnosti pridružuju se još dva rudnika, Uniprom metali doo Nikšić i rudnik Berane“, rekao je Mitrović, koji je istakao da zahvaljujući izuzetnoj podršci Vlade Crne Gore na čelu sa premijerom Duškom Markovićem, postignuti su svi ovi impozantni rezultati.

Rezultate poslovanja organizatora Svečane akademije, Rudnika uglja AD Pljevlja, koji ove godine obilježava i 67. godina postojanja, prezentovao je Izvršni direktor kompanije, Slavoljub Popadić. On je istakao kao glavna dostignuća u periodu između

dva praznika stabilno poslovanje i rekordnu proizvodnju otkrivke.

„To je za nas u površinskoj eksploataciji vrlo važno, a to nam garantuje stabilnost i sigurnost isporuke naše rude našim strateškim partnerima prije svega EPCG, a i partnerima na tržištu široke potrošnje. Ono što nas takođe raduje jeste da smo posle jednog dugog perioda poslovanja i formalno prvi put uspjeli da dodjemo do toga da isplatimo dividendu našim vlasnicima. Posebno želim da istaknem da smo ove godine u martu i u avgustu napravili rekordne rezultate na otkrivci, najveće u istoriji poslovanja u Rudnika“, rekao je Popadić, dodajući da je u prvih 8 mjeseci ove godine napravljeno 4,8 miliona odnosno 29 % više nego u istom periodu prethodne godine, sa ambicijom da se do kraja godine ispunji plan koji je 6,6 miliona.

Zadnjih godina intenzivno se radilo na povratku na tržište široke potrošnje i u zadnje četiri godine Rudnik uglja je uspio da tri puta popravi taj rezultat na tržištu i da dostigne nivo od 128.000 tona u 2018. godini, dok je za ovu godinu, prema riječima Popadića, planirano da široka potrošnja lagano poraste do nekih 130-140.000 tona, što Rudniku znači i dodatni prihod vrijedan 6 miliona eura.

„Dakle, prošla godina je bila jako uspješna, isporučili smo oko 1.500.000 tona uglja, što je za nekih 8% bilo bolje nego u prethodnoj godini. Ova godina je takođe dobro počela, za prvih osam mjeseci smo isporučili oko 920.000 tona uglja, na današnji dan je to već preko 1.060.000 tona, i to je nešto bolje nego u prethodnoj godini. Za TE smo isporučili 1,4 miliona tona, što je za nekih 10 % bolje nego u prethodnoj 2018. godini, a za prvih osam mjeseci u ovoj godini smo na nekih 860.000 tona što je na niv-

RUDNIK UGLJA PLJEVLJA

ou prošlogodišnje proizvodnje. Sve je to naravno postignuto prije svega upornim i dosljednim radom vrijednih rudara, angažovanjem na svim nivoima, tako da smo 2018. godinu završili sa dobiti od 6,6 miliona”, rekao je Popadić dodajući da očekuju da će ova godina biti još uspješnija.

Popadić je istakao da su svjesni budućih izazova, kojima se u narednom periodu moraju posvetiti.

„ Prije svega to je ekološka rekonstrukcija TE Pljevlja. Mi kao Rudnik na to ne možemo puno uticati, ali je proces odabira partnera i ulazak u ekološku rekonstrukciju od velikog značaja, i za EPCG i za RUP i za građane. U ovom trenutku nam je jako važno da ovaj process uspije da bi i RUP i EPCG mogli da nastave sa korišćenjem TE, a država da ima benefita od svega toga. Naravno ekološka rekonstrukcija znači zastoj u radu TE, manje prihoda Rudniku, i u tom djelu moramo biti jako oprezni i jako pažljivi u planiranju i siguran sam, a to pokazuje i ovih godinu i nešto vlasništva kod EPCG da ćemo zajednički napraviti dobre modele i da će Rudnik ostati jak kao što je trenutno, a i da će tako biti i u narednom periodu bez obzira na sve ove zastoje koji se očekuju. Ono što je takođe ozbiljan izazov i ono što je u fokusu jeste vraćanje rijeke Čehotine u staro korito. To će biti dosta izazovan posao, međutim siguran sam da svim onim što imamo, znanjem, iskustvom, dobrom voljom, podrškom Vlade, EPCG, opštine, da ćemo taj posao kao i prethodni privesti kraju”, zaključio je Popadić dodajući da će tradiciju dugu 67 godina očuvati i nastaviti kroz nove generacije sa još boljim rezultatima.

Nakon predstavljenih poslovnih rezultata crnogorskih rudnika, gostima se obratio predsjednik Opštine Pljevlja, Igor Golubović, koji je pozdravljajući sve prisutne u lično ime i u ime opštine Pljevlja, posebno se zahvalio i pozdravio sve generacije pljevaljskih rudara, koji su još od 1952. godine svojim radom i pregalaštvom stvori-

li današnji RUP, preduzeće na ponos pljevaljskoj opštini i državi Crnoj Gori. „Rudnik je danas uspješno, dobro vođeno i jedno od najkvalitetnijih crnogorskih preduzeća. Kao što sam već rekao, na taj privredni pjeđestal dovele su ga generacije rudara, naših vrijednih sugrađana, koje su gradile današnji moderni rudnik, ali i ostale rudnike, prije svega mislim na Šuplju stijenu u Šulima. Istovremeno, svih tih godina Rudnik je gradio današnja Pljevlja”, rekao je Golubović.

Na kraju Svečane akademije povodom Dana rudara, u ime Vlade Crne Gore, obratila se ministarka ekonomije Dragica Sekulić.

„ Zaista je čast i zadovoljstvo prisustvovati Svečanoj akademiji, čiji je povod Dan rudara Crne Gore. Ovo je godina u kojoj Crna Gora slavi 71 godinu dugu tradiciju rudarske proizvodnje. Tradiciju koja obavezuje, da se sa najvećim pijetetom sjećamo svih onih koji su udarili temelje crnogorskom rudarstvu prolazeći kroz sve izazove tranzicionih procesa uz očuvanje rudarske proizvodnje u Crnoj Gori. Neupitna je posvećenost Vlade CG da rudarski hljeb sa devet kora bude hljeb koji će rudari zarađivati u uslovima koji ne postoje ili su

na minimum svedeni rizici po njihov život i zdravlje. Ovaj hljeb u CG datira iz davne 1948. godine kada se prvi put, što bi rekao pjesnik, sa budacima na ramenu i vrućim hljebom u torbi, u nikšićku jamu spustio rudar. S ponosom ističem da Crna Gora posjeduje sigurnu bazu za povećanje proizvodnih kapaciteta u ovoj oblasti koji će u budućnosti uticati i na povećanje učešća rudarske proizvodnje u ekonomskom rastu Crne Gore. Svoje uvjerenje temeljim na činjenici da naša država raspolaže sa značajnim rezervama uglja, prvenstveno u pljevaljskom i beranskom ugljenosnom basenu, zalihama crvenih boksita na jugozapadu zemlje, kao i rezervama olovo-cinkanih ruda od kojih se većina nalazi u rudnim reonima Ljubišnje i Bjelasice. Upravo zbog toga izražavamo očekivanje da će u ovoj oblasti biti i dodatnih investicija, što će značiti i otvaranje novih rudnika, a samim tim i dodatni impuls razvoju rudarstva u Crnoj Gori. Na kraju, još jednom izražavam zahvalnost rudaru Crne Gore uz stihove: „Ja, sin rudara i unuk rudara, za jednog novog rudara sad tražim blago i ostavljam mu u malom grumenu veliko sunce za njegovog budućeg sina.” Srećno!”, poručila je ministarka Sekulić.

SINDIKALNE AKTUELNOSTI

U BUDVI ODRŽANI XVII RADNIČKI SPORTSKI SUSRETI

FER BORBA I DOBRO DRUŽENJE

Mitar Vučković, Miodrag Vuković

Najbolji takmičari sa predsjednikom SO Bešišrom Kajevićem

Sportski susreti zaposlenih Elektroprivrede Crne Gore A.D. Nikšić i Društva sa ograničenom odgovornošću CEDIS Podgorica održani su od 18. do 22. septembra, u hotelu park u Budvi. Radničke sportske igre, koje tradicionalno privlače pažnju velikog broja zaposlenih u crnogorskom energetskom sektoru, zvanično su otvorili predstavnici menadžmenta i reprezentativnih sindikata Elektroprivrede Crne Gore i Crnogorskog elektrodistributivnog sistema.

Predsjednik Sindikalne organizacije zaposlenih EPCG, Rajko Golubović, zahvalio se predstavnicima poslodavca na prisustvu i finansijskoj podršci čime su, kako je rekao, pokazali da su uz zaposlene.

- Veoma mi je drago što smo se okupili u ovolikom broju kako bi pokazali svoje vještine na sportskom terenu i još jednom dokazali da smo spremni za dobro druženje. Nadam se da će i one kolege koje se ne takmiče izaći na teren i bodriti takmičare, a sve u cilju dobrog druženja i prijateljstva.

Vjerujem da ste svi podjednako dobri na terenu, kao što ste na poslu, zato vam želim fer borbu u kojoj će pobijediti najbolji, kazao je Golubović.

Izrazivši zadovoljstvo što je treću godinu na otvaranju radničkih susreta predsjednik Odbora direktora EPCG, Đoko Krivokapić, pozdravio je prisutne i poželio dobra tri dana u metropoli crnogorskog turizma.

- Ovo su jedni lijepi susreti i EPCG kao najvećem i najsuspešnijem sistemu u Crnoj Gori pripada da bude uz radnike. Naši rezultati ostvareni u prethodnom periodu i danas se mogu prepoznati po osmijehu na vašim licima i zbilja mi je drago zbog toga. Mi smo kao poslodavac učinili dosta napora da te osmjehe zadržimo. Potpisali smo sporazum sa sindikatom da se vrati obračunska vrijednost koeficijenta, nijesmo izgubili korak i nadam se da ćemo u narednom periodu stići da i neke druge obaveze koje smo preuzeli takođe ispunimo i da ćemo se naredne godine na ovom mjestu vidjeti i u većem broju i sa još više osmijeha na licu. Naši zaposleni i ova kompanija to zaslužuju, istakao je Krivokapić proglašivši XVII Radničke sportske igre i zvanično otvorenim.

Prisutnima su se obratili i izvršni direktor CEDIS-a, Zoran Đukanović, predsjednik Sindikalne organizacije zaposlenih CEDIS, Igor Mijušković i predsjednik Sindikalne organizacije CEDIS-a, Bešir Kajević.

Na terenima hotela „Park“ u Budvi organizovana su takmičenja u malom fudbalu, basketu, odbojci na pijesku, a održane su i kvalifikacije u navlačenju konopa. U naredna dva dana slijede i takmičenja u šahu, streljaštvu,

Šampioni u malom fudbalu

SINDIKALNE AKTUELNOSTI

pikadu za žene, krosu, stonom tenisu, triatlonu, plovki, bacanju kamena sa ramena i penjanju uz stub.

Odlična atmosfera, dobro druženje i fer borba na sportskim terenima bili su glavna obilježja ovogodišnjih sportskih susreta, na kojima je bilo ukupno 605 učesnika.

Najuspješnija ekipa XVII Radničkih sportskih susreta bila je ekipa sa takmičarskim brojem 1 (TE Pljevlja, CEDIS Pljevlja, CEDIS Žabljak), za najboljeg sportistu proglašen je Danilo Čabarkapa, a najuspješnija učesnica igara bila je Danica Popović.

Tradicionalna nagrada za fer-plej pripala je ekipi broj 6 (Direkcija duštva i FC Snabdijevanja).

Susrete je zatvorio direktor Direktorata za pravne poslove CEDIS-a Zoran Rakočević, koji je čestitao najuspješnijima i odao priznanje organizatorima.

CRNA GORA

U FONDU ZA OIE VIŠE OD DVA MILIONA EURA

Sredstva u fondu za obnovljive izvore energije na kraju prošle godine, a koja se prenose u ovu, iznosila su 2,02 miliona eura, navodi se u Izvještaju o poslovanju Crnogorskog operatora tržišta električne energije (COTEE). Status povlašćenog proizvođača, po osnovu kojeg proizvođači struje iz obnovljivih izvora imaju pravo na podsticaje preko računa za struju, trenutno ima devet kompanija. Od toga, šest firmi raspolaze sa 13 malih hidroelektrana, kompanije Invicta iz Podgorice i Eco Solar System iz Danilovgrada imaju u vlasništvu po jednu solarnu

elektranu u Danilovgradu, dok vjetroelektrana Krново pripada preduzeću Krново Green Energy. U skladu sa zakonskom obavezom, tokom 2018. godine od povlašćenih proizvođača je otkupljena električna energija u ukupnoj vrijednosti od 22.851.497 eura bez PDV-a, ili 27.650.312 eura sa PDV-om, precizirano je u dokumentu COTEE.

U izvještaju se takođe konstatuje i da je primjetan rast udjela proizvodnje struje iz obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji električne i drugih oblika energije. Rekordan udio vjetra zabilježen je 28. maja, kada je proizvodnja iz vjetroelektrana zadovoljila 28 odsto ukupne potrošnje električne energije u zemlji. Osim vjetroelektrane Krново, koja je proizvodnju počela krajem 2017. godine,

uskoro se očekuje i komercijalni rad vjetroparka Možura. U toku je i javni poziv za izgradnju vjetroelektrane na Brajićima, a nedavno je i Skupština akcionara EPCG podržala odluku o izgradnji vjetroelektrane Gvozd, vrijednosti 58 miliona eura. Početak izgradnje tog vjetroparka očekuje se na proljeće 2021, dok je puštanje u rad planirano na jesen 2022. godine. Važan projekat za crnogorsku energetiku, koji je povjeren konzorcijumu EPCG i finske kompanije Fortum, je i izgradnja solarne elektrane na Briskoj gori. Prva faza radova za solarnu elektranu, instalisane snage 250 megavati, počće 2020. godine, sa rokom izgradnje od 18 mjeseci. Prema posljednjim informacijama, u toku su pripreme na izradi tehničke dokumentacije.

Dnevne novine

O PROGRAMU “ENERGETSKI EFIKASNOG DOMA”

Ministarstvo ekonomije je pokrenulo program „Energetski efikasan dom“, s ciljem smanjenja troškova grijanja i povećanje komfora u domaćinstvima, te ostvarivanja značajnog

smanjenja emisija CO2 u sektoru domaćinstva kao i razvoj tržišta sistema za grijanje na biomasu u Crnoj Gori. Interesovanje građana je bilo veliko, pa Ministarstvo planira nastavak Programa i u 2020. godini, čime će dodatni broj domaćinstava biti u mogućnosti da realizuju neku od mjera energetske efikasnosti, pod povoljnim uslovima.

Program je podrazumijevao atrakti-

van i održivi finansijski mehanizam u cilju primjene mjera energetske efikasnosti u domaćinstvima i to: kupovinu i ugradnju sistema za grijanje na moderne oblike biomase (pelet, briket), ugradnju termoizolacije na fasadi stambenog objekta i ugradnju energetski efikasne fasadne stolarije.

energetska-efikasnost.me

NOVOM OPREMOM DO POUZDANIJE PROCJENE

Kako bi se zadovoljili savremeni načini rada i poslovanje, kao i sve zahtjevnije potrebe korisnika, moraju se pratiti dostignuća iz oblasti elektroenergetike. Tehničari i inženjeri Crnogorskog elektrodistributivnog sistema CEDIS često su učesnici seminara i skupova gdje se prate nove tendencije iz ove oblasti, kao i mogućnosti primjene u našim uslovima.

Jedna takva prezentacija održana je krajem septembra u prostorijama CEDIS-a. Inženjeri i tehničari imali su priliku da prisustvuju prezentaciji najnovijeg ispitnog vozila marke Baur, koju su organizovale firme Elektrom-

ontaža i Eltech, inače zastupnici toga brenda kod nas.

“Predstavnik kompanije Baur, Mark Tarvi, prezentovao je mogućnosti novog ispitnog vozila ‘titron’ Turvi nam je pokazao čitav niz proizvoda koji se koriste kako za ispitivanje energetskih kablova, tako i ostalu visokonaponsku opremu. Konkretno, novina u toj oblasti su mogućnosti procjene stanja izolacije postojećih kablovskih vodova koji se označavaju kao tanges delta gubici kao i određivanja potencijalnih kvarova na njima, takozvanih parcijalnih pražnjenja. Kod nas je nabavka tih proizvoda već u planu”, kazao je glavni inženjer za ispitivanje u CEDIS-ovoj Službi za ispitivanje i relejnu zaštitu, Marko Mugoša.

Novom ispitnom opremom upravlja se pomoću računara koji automatizuje značajan dio posla, što je znat-

no pojednostavilo, olakšalo i ubrzalo sam proces ispitivanja kablova i ostale opreme. Njime je omogućena pouzdana procjena stanja izolacije ispitivanog kabla kao i stanja plašta. Na taj način se dobijaju važne informacije o samom kablovskom vodu, što znatno povećava njegov eksploatacioni vijek i povoljno utiče na kvalitet cijele mreže.

U današnje vrijeme prosto je nemoguće funkcionisati u elektrodistributivnom sistemu bez upotrebe ispitno-mjernih vozila. Skoro da i nema dana kada ne dođe do kvara na nekom visokonaponskom kablov, a da se otkrije tačno mjesto kvara ispod zemlje bez takvih sistema bilo bi nemoguće. Zato je njihova uloga u svakodnevnoj upotrebi značajna za sve – kako korisnike, tako i za cijelo društvo.

CdM

REGION

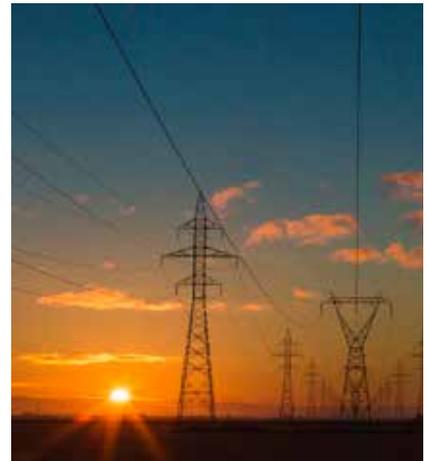

EBRD ĆE NASTAVITI DA PODRŽAVA REFORMU ENERGETSKOG TRŽIŠTA SRBIJE

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) će nastaviti da podržava reformu srpskog energetskog tržišta kao i da promoviše razvoj investicionih uslova za korišćenje obnovljivih izvora energije, rekla je izvršna direktorka EBRD za Jugoistočnu Evropu i Zapad-

ni Balkan Šarlot Rue.

Pored obnovljivih izvora, iz hidro potencijala, a prije svega projekata iz energije vjetra, gdje je Srbija postigla zavidne rezultate, tu su i projekti rehabilitacije, unaprjeđenja prijenosnih sistema i implementacije pametne mreže koji se razvijaju sa preduzećima EPS i EMS. Srbija će imati mogućnost i da aplicira za donacije iz fonda IPA 2021 za projekte adaptacije javnih zgrada i unapređenja energetske efikasnosti, saopštava resorno srpsko ministarstvo.

(danas.rs)

PRVA SOLARNA ELEKTRANA NA HRVATSKOJ BOLNICI

Uskoro u probni rad ulazi prva fotonaponska elektrana u zdravstvenom sistemu Hrvatske. Riječ je o FN elektrani na krovu Opšte bolnice Zabok. Inovativan model izgradnje fotonaponske elektrane na krovu bolnice, po kojem privatni investitor ulaže vlastita sredstva u projektovanje,

nabavku opreme, izvođenje radova i održavanje sistema kroz sljedećih 10 godina, pripremila je REGEA. Investitor, kompanija Solaris Pons iz Osijeka na krovu bolnice ugradila je 1880 fotonaponskih modula, koji čine elektranu izlazne snage 470 kW. Predviđena godišnja proizvodnja iznosi oko 500 000 kWh, što predstavlja petinu ukupnih potreba bolnice za električnom energijom. Vrijednost radova i opreme iznosila je 1,98 milijuna kuna, bez PDV-a.

(energetika-net.com)

VLADA FBiH PODRŽAVA GRADNJU TE BANOVIĆI

Vlada FBiH je zadužila Nadzorni odbor i upravu da nastave s aktivnostima oko finansiranja i gradnje bloka 1 – 350 MW u Termoelektrani Banovići. Federalni ministar energije, rudarstva i industrije Nermin Džindić kazao je u Sarajevu da je vlada FBiH time otklonila medijske špekulacije kako ne želi graditi taj blok.

(energetika-net.com)

POTPISANI UGOVORI ZA DVIJE TOPLANE U SRBIJI NA BIOMASU

Toplane u šest opština u Srbiji, koje su dosad za proizvodnju toplotne energije koristile fosilna goriva – uglj i mazut, dobiće 26,7 miliona eura za

prelazak na biomasu, saopštilo je Ministarstvo rudarstva i energetike. Prve dvije opštine čije će toplane raditi na biomasu od 2022. su Priboj i Mali Zvornik. Ugovori za opštine – Prijepolje, Nova Varoš, Novi Pazar i Majdanpek, biti potpisani u decembru. Kapaciteti kotlova u šest toplana biće ukupno oko 30 MW. Vrijednost investicije u toplane u Priboju i Ma-

lom Zvorniku je 8,3 miliona eura, dok će ukupna vrijednost cijelog projekta, koji je započeo sredinom 2017, premašiti 26,7 miliona eura, od čega je 20 miliona kredit njemačke KfW banke

(balkangreenenergynews.com)

SVIJET

GENERAL ELEKTRA U PROJEKTU NAJVEĆE OFŠOR VJETROELEKTRANE

Dobavljač turbina za Dogger Bank, najveću ofšor vjetroelettranu na svijetu koja će se graditi u Sjevernom moru, pariški je dio General Electrica (SAD) za obnovljive izvore – GE Renewable Energy. Ova kompanija će obezbijediti Dogger Bank modernom turbinom Haliade-X snage 12 MW. Konačni broj turbina u ovome

projektu iza kojeg stoje norveška energetska kompanija Equinor i SSE Renewables iz Ujedinjenog Kraljevstva tek će biti objavljen.

Podsjećamo, ukupna snaga vjetroelettrane Dogger Bank je 3,6 GW, a ona se sastoji tri projekta - Creyke Beck A, Creyke Beck B i Teesside A, čija će proizvodnja električne energije biti dovoljna za opskrbljivanje 4,5 miliona domaćinstava u Ujedinjenom Kraljevstvu. Početak proizvodnje električne energije očekuje se 2023. godine. Vrijednost projekta je 10,2 milijarde eura.

(energetika-net.com)

KANBERA U POTPUNOSTI PRELAZI NA OBNOVLJIVE IZVORE ENERGIJE!

Australijska Kanbera bi trebalo da postane prvi grad van Evrope koji će 100 odsto svojih potreba za električnom energijom koristiti iz obnovljivih izvora.

Kanbera će, tako, biti tek osmi grad na svijetu koji prelazi iz snabdijevanja energijom iz fosilnih goriva. Očekuje se da će se to desiti već u ok-

tobru, kada treća faza vjetroelettrane Hornsdale u Južnoj Australiji počne isporučivati električnu energiju u mrežu. Do sada je najveći grad koji je u potpunosti prešao na obnovljive izvore, njemački Schleswig-Holstein, koja ima 2,9 miliona stanovnika. Gradovi tehnički ne rade u potpunosti iz obnovljivih izvora energije, jer je svaki od njih povezan na mrežu koja dijelom i dalje uključuje energiju dobijenu iz uglja i gasa. Međutim, ukupna proizvodnja iz obnovljivih izvora u potpunosti pokriva potrebe konzuma. Snabdijevanje Kanbere sada će biti obezbijeđeno iz projekata vjetro i solarnih elektrana.

(investitor.me)

ENERGIJA ĆE SE SKLADIŠTITI U BETON- SKIM BLOKOVIMA I KRANOVIMA?

Betonski blokovi i kranovi, to je sve što vam je potrebno za skladištenje električne energije. Kako? Jednostavno. Kranovi koriste električnu energiju iz obnovljivih izvora, u periodima kada je višak u sistemu, za podizanje betonskih blokova, a kada energija nedostaje u sistemu, kranovi puštaju blokove da padnu na zemlju i generator proizvodi električnu energiju. Poput reverzibilnih hidroel-

ektrana, ali voda je zamijenjena betonskim blokovima, a gravitacija čini ostalo u oba slučaja. Ovu inovativnu tehnologiju skladištenja energije izumio je švajcarski startup Energy Vault u koji je nedavno japanska multinacionalna kompanija Softbank Group

uložila 110 miliona dolara.

Blokovi su teški 35 tona, a skladište je modularno i fleksibilno u odnosu na snagu elektrana, sa kapacitetom skladištenja od 20-35-80 MWh i 4-8 MW neprekidne isporuke 8-16 sati.

(balkangreenenergynews.com)

- Besplatna kontrola vida
- Akcijske cijene i kupovina na rate
- Veliki izbor dioptrijskih i sunčanih naočara najpoznatijih svjetskih brendova
- Sve vrste dioptrijskih sočiva vrhunskog kvaliteta
- Sve vrste kontaktnih sočiva
- Sunčane naočare sa dioprijom
- Kompletna usluga odmah, uz najsavremenije uređaje
- Stručno osoblje i profesionalni savjeti pri kupovini
- Garancija i sertifikat na sve proizvode
- Savršen odnos cijene i kvaliteta

OPEN YOUR HEART
#ITTAKESCOURAGE

Ray-Ban

GENUINE SINCE 1937

CLUBROUND
A NEW STYLE HAS TAKEN SHAPE

**OPTIKA
OPTOTIM**

prepustite nama brigu o vašim očima!

Podgorica

The Capital Plaza
+382 20 671 106
tcp@optotim.me

Zgrada Maksim
+382 20 228 336
podgorica@optotim.me

Budva

SC TQ Plaza
+382 78 11 99 22
optikabudva@optotim.me

Kotor

SC Kamelija
+382 32 520 433
kotor@optotim.me

Bar

Centar Nova
poslovna zgrada
+382 30 308 061
bar@optotim.me

www.optotim.me

DRUŠTVO

ZAHVALNICA EPCG ZA DOPRINOS LAKE FESTU:

VIDIMO SE DOGODINE!

Tatjana Knežević Perišić

Direktor festivala Pedja Zečević je, na svečanoj akademiji, organizovanoj u Tehnopolisu, uručio zahvalnice partnerima i prijateljima koji su doprinijeli da festival bude prepoznatljiv kao jedan od najboljih rok festivala na prostorima bivše Jugoslavije. Među njima je, naravno, i Elektroprivreda Crne Gore

Zečević je, u uvodnoj riječi kazao, da su već počele pripreme za deseti, jubilarni Lake fest.

-Pokušali smo da napravimo jednu malu svečanost, sa odabranim ljudima, koji su nas pratili svih ovih devet godina i koji će, vjerujem, ostati sa nama i dočekati deseti Lake fest, poručio je Zečević.

Zahvalnicu u ime Opštine Nikšić, primila je potpredsjednica **Sonja Nikčević:**

-Lake fest je jedna od najprepoznatljivijih manifestacija na prostoru Nikšića i Crne Gore. Naš grad se sve više prepoznaje kao grad festivala, i čini mi se da tu Lake fest prednjači. Ova manifestacija je dovela najveći broj turista u naš grad, ja želim da Lake fest dugo traje i da nam dovede

još puno sjajnih imena rok muzike, kazala je Nikčević.

Zahvalnice su uručene i predstavnicima Ministarstva kulture, Ministarstva

održivog razvoja i turizma, Elektroprivredi Crne Gore, Pivari „Trebjesa“, Radio-televiziji Nikšić, kao i firmama „Agregati“, „Securitas“, DMD „Delta“, NLB Banci, časopisu „Caffe Montenegro“, Turističkoj organizaciji Nikšić, Dec Corporation i Plus.

-Elektroprivreda Crne Gore i Lake fest su kao „stari drugari i prijatelji“ već deset godina. Drago nam je što ovaj festival postoji, a kao što smo mi jedna od najboljih kompanija u Crnoj Gori i šire, tako i Lake fest postaje jedan od najboljih rok festivala u državi i regionu, poruka je iz naše kompanije. Na svečanoj akademiji je emitovan kratak „pobjednički aftermovie“, film sa Lake festa 2018. godine, kao i The best aftermovie, sastavljen od najboljih kadrova prethodnih godina.

Lake fest je, proteklih devet godina, posjetilo više od 190 hiljada posjetilaca, a u programu festivala učestvovalo više od 160 izvođača iz Crne Gore, regiona i inostranstva. Zečević se nada da će deseti, jubilarni Lake fest naredne godine biti najbolji, a da će prijatelji i sponzori i dalje podržavati ovu manifestaciju, koja na poseban način, promovise Nikšić i Crnu Goru, kao destinacije dobre zabave i provoda.

FESTIVAL LUTKARSTVA OSMI PUT U PODGORICI

Eleonora Albijanić

VIII Međunarodni festival lutkarstva održao se u periodu od 11-15. septembra u Podgorici, u KIC-u Budo Tomović. Tokom festivala izvedeno je deset predstava iz pet zemalja: Italije, Hrvatske, Španije, Bosne i Hercegovine i Srbije. Lutke su zabavljale i edukovale mališane, a EPCG je prijatelj ovog festivala tokom kojeg je ulaz na sve predstave slobodan.

“Festival lutkarstva i ove godine donio je mnogo radosti, ali i novih znanja našim mališanima i njihovim roditeljima. Druženje sa lutkama iz cijelog svijeta, zbilja je poseban događaj za sve. To je vrijeme udružene energije stvaranja, učenja, darivanja. Hvala našim dragim prijateljima iz EPCG sto su dio ovog festivala radosti u svom izvornom obliku, uz podsjećanje da ste nam VEC U SRCU!”, poručila je Ljiljana Burzan Nikolić, suosnivačica Festivala.

Ona je istakla i da je smisao postojanja Festivala predstavljanje kvalitetnih kulturnih sadržaja koji imaju za cilj direktno uticanje i usmjeravanje pažnje, okupacija i mišljenja najmlađih i dodala: „Možda neko nije svjestan toga, ali činjenica je da je ovaj Festival začeo jednu novu značajno širu generaciju ljubitelja pozorišta, jer je baš svima, ne samo omogućio, već i približio i objasnio važnost praćenja ovakvih sadržaja. Nije poenta da imamo kvalitetne kulturne sadržaje, poenta je da budu posjećeni i da ostave trag“.

Predstava „Vanda Lavanda“ u izvođenju ansambla Gradskog kazališta lutaka iz Rijeke je, po odluci stručnog žirija proglašena najboljom predstavom u cjelini, dok je po odluci Dječjeg žirija najbolja predstava bila „Error 404“ pozorišta Angeles de trapo iz Malage u Španiji.

DRUŠTVO

UZ PODRŠKU EPCG

RENOVIRANA GRADSKA KUĆA NOVI DOM DJEČIJE BIBLIOTEKE

Marko Burić

Dječija biblioteka u Nikšiću dobila je novi, moderan dom. U renoviranoj Gradskoj kući djeca će da uživaju u edukativnom kutku. Na otvaranju biblioteke Elektroprivredi Crne Gore uručena je zahvalnica za doprinos renoviranju Gradske kuće. EPCG je donirala 17.000 eura, a izvršni rukovodilac Direkcije za ljudske resurse, Predrag Krivokapić, istakao je da je naša kompanija sa zadovoljstvom izašla u susret Narodnoj biblioteci "Njegoš".

- Posebno nas raduje nova namjena ovog zdanja, što će to biti Dječija biblioteka sa nekih 15.000 bibliotečkih jedinica. Vjerujem da će naši najmlađi sugrađani u što većem broju dolaziti i čitati knjige i na taj način sebe razvijati i uzdizati kao ličnosti - dodao je Krivokapić.

Elektroprivredi se zahvalila direktorica Narodne biblioteke "Njegoš", Renata Bulajić na nesebičnoj pomoći i podršci, a sve sa ciljem da se sačuva pisano, naučno i kulturno nasljeđe grada pod Trebjesom.

- Bili smo nestrpljivi da se što prije

uselimmo u ovaj jedinstveni arhitektonski i umjetnički primjerak stvaralaštva jednog vremena, koji ima posebnu ulogu za istorijski i kulturni razvoj Nikšića, pa nam se fizički zahtjevan i obiman posao učinio minornim jer pred sobom imamo savremenu ustanovu u ustanovi, namijenjenu najmlađim korisnicima, sa fondom od oko 15.000 bibliotečkih jedinica. Ovaj edukativni dječji kutak, opremljen je po najsavremenijim standardima, sa radnim stolovima, PC-jevima, pametnom tablom, pristupom internetu i bogatim didaktičkim materijalima - navela je Bulajić.

Potpredsjednica opštine Nikšić Sonja Nikčević istakla je da je Elektroprivreda i ovom prilikom iskazala svoj društveno odgovoran odnos te da je pronađena idealna lokacija za Dječiju biblioteku.

- Sigurna sam da ćemo stvaranjem ovakvih uslova uspjeti da knjigu vratimo na mjesto koje zaslužuje i koje mora imati u razvoju svakog djeteta. Posebno je to značajno jer smo svjedoci da danas knjiga polako gubi

korak u trci sa savremenim tehnologijama. Raduje me i to što se sada Dječija biblioteka nalazi na lokalitetu gradskog parka koji okuplja najveći broj najmlađih sugrađana i zato sam uvjerena da neće ostati neprimijećena te da će ih zaintrigirati da svrate i upoznaju se sa njenim brojnim sadržajima i mogućnostima - dodala je Nikčević.

ULAGANJE ZA BUDUĆNOST

Tatjana Knežević Perišić

Elektroprivreda Crne Gore, u saradnji sa Opštinom Pljevlja, donirala je nabavku udžbenika za učenike prvog razreda osnovnih škola sa teritorije opštine Pljevlja. U pljevaljskoj opštini, ove godine upisana su 202 prvaka, a za nabavku udžbenika EPCG je izdvojila 7.000 eura

Rukovodilac sektora za korporativnu komunikaciju, Rajko Šebek, je kazao da je EPCG oduvijek podržavala realizaciju projekata od opšteg društvenog značaja i u kontinuitetu je to dio dugoročne poslovne strategije naše kompanije na lokalnom i državnom nivou.

-Drago nam je i ponosni smo, što u saradnji sa Opštinom Pljevlja, realizujemo ovu donaciju, jer ulaganje u djecu i njihovo obrazovanje je prava investicija za budućnost. Svaki cent uložen u školstvo i obrazovanje je ulaganje u bolju budućnost Crne Gore, kazao je Šebek.

Predsjednik Opštine Igor Golubović, zahvaljujući se Elektroprivredi na donaciji, podsjetio je na podršku koju pljevaljska opština pruža projektima za mlade:

-Opština Pljevlja, preko Sekretarijata za društvene djelatnosti, izdvaja značajna sredstva u cilju podrške omladinskoj politici i obrazovanju. Godinama unazad dodjeljujemo učeničke i studentske stipendije, a ovo je prvi put da smo najmlađima obezbijedili nešto značajniju pomoć. Mlade pomažemo i kroz lokalni plan akcije za mlade, vannastavne aktivnosti, pomoć studentima koji se usavršavaju u inostranstvu, kroz organizaciju školskih sportskih takmičenja, pomoć za odlazak na državna takmičenja i Olimpijadu znanja, kazao je Golubović.

Šebek i Golubović su čestitali đacima prvcima polazak u školu, sa željom da im dani školovanja ostanu u najljepšem sjećanju, da usvajaju i stiču znanja za svoje dobro i dobro naše zajednice i države.

INTERVJU

NIKOLA JOVOVIĆ, DIREKTOR FK SUTJESKA

EPCG NAM JE UKAZALA VELIKU ČAST ULASKOM U "ŠAMPIONIJSKI TIM SPONZORA"

Marko Burić

Nikola Jovović

O uspjehu FK Sutjeska u protekloj sezoni, ambicijama u novoj, kao i saradnji sa EPCG razgovarali smo sa Nikolom Jovovićem, direktorom nikšićkog kluba.

Kako komentarišete proteklu, istorijsku sezonu u kojoj je Sutjeska odbranila titulu šampiona i postala prvi crnogorski klub koji je preskočio prvo kolo kvalifikacija za Ligu šampiona?

Takmičarska sezona 2018/19 je za FK "Sutjeska" Nikšić bila najuspješnija u novijoj istoriji kluba. Po drugi put smo uspjeli da odbranimo titulu ptvaka Crne Gore a nakon toga smo napravili i veliki iskorak na međunarodnoj sceni gdje smo, u prvom kolu kvalifikacija za Ligu šampiona, nakon uzbudljivog dvomeča, uspjeli da eliminišemo moćnu ekipu Slovana iz Bratislave i tako ispišemo nove stranice crnogorskog klupskog fudbala. Stekao se utisak da smo u nastavku takmičenja u kvalifikacijama za Ligu Evrope protiv ekipe Linfilda iz Sjeverne Irske mogli više ali su umor i veliki broj odigranih utakmica u tom periodu (u izuzetno teškim uslovima na veoma visokim temperaturama i skoro nemogućim uslovima za igru) uzeli danak. Ostaje žal za tom propuštenom prilikom jer smo eventualnim prolaskom u naredno kolo mogli da ostvarimo značajne benefite kako za naš klub tako i za

status crnogorskog klupskog fudbala. To svakako ne umanjuje zadovoljstvo postignutim rezultatima jer se ne smije zaboraviti činjenica da smo igrali protiv znatno većih klubova i moćnijih rivala koji imaju višestruko veće budžete od nas. Najveći teret su na svojim plećima iznijeli igrači i stručni štab i ovom prilikom im još jednom čestitam na tome.

Svi željno iščekuju nove evropske mečeve kraj Bistrice, pun stadion sa novom zapadnom tribinom, ali nije lako opet odbraniti titulu. Kakva su vaša očekivanja, Sutjeska je glavni favorit za osvajanje pehara?

U toku je nova takmičarska sezona. Opet sve kreće iz početka. Odbrana trona se sama nametnula kao cilj a mi ćemo uložiti i poslednji atom snage da ga ostvarimo, iako to neće biti nimalo lako. Trenutno smo na čelu prvoličnog karavana sa bodom prednosti ispred prvog pratioca. Čeka nas duga i naporna sezona sa dosta prepreka koje treba preskočiti. Nema mjesta euforiji kad se pobjeđuje ni prevelikog tugovanja kad se izgubi, klub pravi dugoročne planove a ekipa ide korak po korak, iz utakmice u utakmicu i svaka naredna je najbitnija i najteža. Vjerujem da će Sutjeska u sezonama koje su pred nama u kontinuitetu nastupati na „evropskoj sceni“ i da ćemo iz godine u godinu postizati sve bolje rezultate. Utakmice kvalifikacija koje smo igrali u prethodnoj sezoni, sa stadionom popunjenim do poslednjeg mjesta, su pokazatelj koliko publika u Nikšiću voli fudbal i koliko voli i podržava svoj klub. U danima odigravanja utakmica u gradu vlada euforija i praznična atmosfera a to nam je motiv i obaveza više da nastavimo da postižemo dobre rezultate i da im omogućimo sto više takvih momenata. Sve će to izgledati još bolje i veličanstvenije kad se izgradi nova, moderna zapadna tribina. Nad-

am se da će se ubrzo okončati obimna i zahtjevna administrativna procedura i da ćemo sledeće evropske izazove dočekati u zdanju kakvo zasluzuje i klub i nikšićka publika.

Elektroprivreda Crne Gore i ove godine je finansijski podržala Sutjesku. Koliko vam znači podrška naše kompanije i da li ste zadovoljni saradnjom sa EPCG?

Temelj Sutjeskinih uspjeha je finansijska stabilnost koju, prije svih i u najvećoj mjeri, obezbjeđuje naš osnivač i vlasnik Opština Nikšić. Čelni ljudi grada su prepoznali Sutjesku kao perjanicu nikšićkog sporta i uz dobru organizaciju i domaćinski odnos prema opredjeljenim sredstvima stvorena je dobra baza iz koje je bilo moguće crpiti snagu za dalji razvoj i napredak kluba.

Osim Opštine Nikšić veoma bitnu ulogu u razvoju i napretku kluba imaju i naši sponzori, koji se prepoznali Sutjesku kao zdrav kolektiv i dobrog partnera. Pored svih ostvarenih takmičarskih rezultata veoma je bitan i podatak da u Sutjeskinoj omladinskoj školi trenira nešto više od 300 dječaka, što je dovoljan pokazatelj bitnosti i značaja ulaganja u razvoj sporta, odnosno kompletan psiho-fizički razvoj djece koja treniraju u našem klubu.

Svoje društveno odgovorno poslovanje pokazale su mnoge kompanije iz našeg grada ali i van njega i tako postale dio šampionsko tima. To su: EPCG; Prva banka Crne Gore doo; Inter sport doo; Montenegro Airlines; JP Vodovod Nikšić; Ramel doo, Lovćen osiguranje doo, Com Comerc doo; doo „Securitas Montenegro“; doo „Uniprom“; doo „NTC“; doo „Husqvarna“; doo „Kruso niskogradnja“ i dr.

Saradnja sa EPCG nam je od velikog značaja pa se nadam da će se ona nastaviti i unaprijediti i u narednom periodu. EPCG kao kompanija koja brižno bira svoje partnere nam je ukazala veliku čast i povjerenje ulaskom u "šampionski tim sponzora" a mi ćemo se potruditi da to povjerenje opravdamo i u sezonama koje slijede.

TRADICIONALNA AKCIJA DOBROVOLJNOG DAVALAŠTVA KRVI ZA DAN OSLOBOĐENJA NIKŠIĆA

PRIKUPLJENO 80 JEDINICA KRVI

Tatjana Knežević Perišić

U akciji Crvenog krsta i 12 klubova dobrovoljnih davalaca krvi, među kojima je i DDK EPCG, prikupljeno je 80 jedinica krvi. Sponzori akcije, uz CK Nikšića i naš klub i opština

- Opštinska organizacija Crvenog krsta Nikšić, kao i proteklih 20 godina, obilježila je Dan oslobođenja našeg grada - 18. septembar, tradicionalno, akcijom dobrovoljnog davanja krvi, koja je ove godine, za razliku od prethodne na Trgu Slobode, organizovana u prostorijama Zavoda za transfuziju krvi u Nikšiću, kaže za naš list sekretarka OO CK Nikšić Ana Macanović.

Akciju je Crveni krst organizovao sa svim registrovanim klubovima u našem gradu, a kojih je čak 12, i sve to pod okriljem Odbora za dobrovoljno davalatstvo krvi, čiji je predsjednik Mitar Vučković. Macanović ističe da im je namjera da se, u akcije ovog tipa, uključuje prvenstveno građani Nikšića i svi oni koji žele da budu dio velike armije humanih ljudi i da, darivanjem dijela sebe, spasu nečiji život.

- Ovu veliku i najhumaniju akciju ne bi mogli sami da organizujemo, s obzirom da je tradicija da se nakon darivanja krvi davaocu obezbijedi ono najminimalnije, koje izražava poštovanje prema tom plemenitom činu, a to je zahvalni ručak. Ove, kao i svih prethodnih

godina, imali smo nesebičnu podršku opštine Nikšić, Kluba Elektroprivrede Crne Gore i Crvenog krsta Crne Gore, naglašava Ana Macanović. Ipak, izdvaja upravo naš klub:

- Moram istaći pomoć Kluba dobrovoljnih davalaca krvi Elektroprivrede, koji su dio nas već 12 godina, i zahvaljujući kojima je ova velika akcija istrajala, jer su nam sve ove godine nesebično pružali materijalnu i logističku pomoć.

Inače, ove godine je sakupljeno 80 jedinica krvi, čime su ispunjena očekivanja organizatora. Ipak, Macanović je optimista:

-Bićemo još istrajniji, uporniji, potrudimo se da probudimo humanost u ljudima, da bi ostvarili nekadašnje rezultate, kada se na ovaj Dan sakupljalo preko 200 jedinica ove dragocjene tečnosti, zaključuje ona.

Klub dobrovoljnih davalaca krvi Elektroprivrede Crne Gore osnovan je 2007. godine. Već dvije godine kasnije, Ministarstvo zdravlja u Vladi Crne Gore, proglasilo ga je za najbolji klub dobrovoljnih davalaca krvi u našoj zemlji za 2009. godinu. Prvu akciju Klub je organizovao na dan osnivanja, kada je više od 50 članova darivalo krv, a od tada, akcije se organizuju dva puta godišnje u Nikšiću, kao i u ostalim opštinama, u kojima trenutno postoje i funkcionišu naše podružnice u Plužinama i Pljevljima, sa oko 150 aktivnih davalaca i oko 350 pomažućih članova.

Klub DDK EPCG njeguje odličnu saradnju ne samo sa OO Crvenog krsta Nikšića, Plužina i Pljevalja, već i sa Odjeljenjima za transfuziju krvi širom Crne Gore, kao i sa DDK "Studenti Nikšića", sa kojima su imali više zajedničkih akcija.

NAŠ GOST

PREDRAG STANJEVIĆ, DŽUDISTA-TRENER

PRIVILEGIJA JE RADITI SA DJECOM

Tekst i fotografije: Andrija Kasom

Dvadesetdevetogodišnji Predrag Stanjević, sa šest godina je počeo da trenira džudo u nikšićkom Akademiku, koji mu je dao osjećaj ponosa, sreće i zadovoljstva, za sve ono što je postigao, što je postao u životu. Dao mu je veliki broj drugova i prijatelja u gotovo svim zemljama Evrope i svijeta, neprocjenjive trenutke sreće kada je na raznim turnirima osvajao medalje za svoj klub, grad i državu. Danas, Stanjević uporedno sa ličnim treniranjem trenira i mlađi naraštaj kluba. U tom poslu našao je sebe. Veliko zadovoljstvo mu je raditi sa najmlađima, prisustvovati osvajanju njihovih prvih medalja, prolaziti sa njima kroz različite životne periode i biti njihova konstantna podrška i oslonac u svemu

Džudo si počeo da treniraš sa šest godina, koji su motivi bili da u tom uzrastu izabereš baš džudo?

Od malena sam bio hiperaktivno dijete i sa svoja dva mlađa brata roditeljima sam zadavao mnogo "problema". Otac me upisao u džudo da bi svoju energiju kroz taj sport iskoristio na pravi način. Ne sjećam se da li sam tada imao neke motive za bilo čim, ali znam da mi je bilo veoma zanimljivo da gledam borbe i da naučim kako da protivnika bacim na leđa.

Počeo si sa treniranjem u Akademiku, i danas si u njemu. Što ti je ovaj klub dao, na koji način je uticao u formiranju tvoje ličnosti?

Vežan sam za Akademik od početka svoje karijere. Tamo sam naučio prve džudo korake, otišao na prva takmičenja i upoznao mnoge drugove i prijatelje sa kojima sam i dan danas u super odnosima. Tokom dugogodišnjeg treniranja džudoa naučio sam da je strpljenje, upornost, rad i posvećenost ključ svega. Ti principi duboko su urezani u moju ličnost.

Kada se okreneš iza sebe, pogledaš rezultate koje si postigao, da li si zadovoljan?

Zadovoljan sam svojim odnosom prema ovom sportu i sa činjenicom da sam davao maksimum. Vremena su bila takva da je čitava moja generacija ostala u sjenci nekih problema u džu-

do sportu koji su se nažalost odrazili i na rezultate. Ako kao kadet i junior ne ispratiš kampove i takmičenja svog uzrasta, onda je teško da kao senior nadoknadiš propušteno.

Pojavljujao si se na mnogim takmičenjima, koje nosis u srcu kao najdraže, a koje bi najdraže zaboravio?

U sjećanjima imam veliki broj takmičenja i osvojenih medalja koje ću zaista pamtiiti cijelog života. Posebno mjesto zauzima bronzana medalja sa prvenstva Evrope za klubove, koje je 2016. godine održano u Beogradu. Pored mnogih medalja i plasmana na evropskim i svjetskim kupovima ta medalja će mi uvijek biti najdraža, osvojili smo je sa krvavim radom i

odricanjem čitavog tima. Svaki poraz je nova lekcija, tako da nijedano takmičenje sa koga se nijesam vratio sa medaljom, ne bih zaboravljao, iz svakog je izvučena neka pouka.

Od 2014. godine posvetio si se radu sa djecom.

Cijeli život sam imao neki poseban odnos sa djecom i uvijek me ispunjavao rad sa njima. Prenošenje svog znanja i iskustva na djecu, praćenje njihovog napretka i odrastanja kroz džudo sport je nešto što nema cijenu. Uprava Akademika mi je 2014. godine pružila šansu da počnem sa radom kao trener, neizmjereno sam im zahvalan na tome. Sa svojim kolegom Marinkom Đurđevcem ostvarujem zaista odlične rezultate, na najbolji način sam iskoristio priliku koja mi se ukazala.

Koliko je teško-lako raditi sa najmlađima?

Za mene je rad sa najmlađima veliko zadovoljstvo, jer taj posao obavljam iz ljubavi prema ovome sportu. Ima teških trenutaka i situacija, ali nekako se sve to zaboravi kad takmičari izađu na borilište i kad vidim kolika je njihova sreća kada osvoje medalju, kada se druže, treniraju, putuju zajedno i pomažu jedni drugima.

Lako je raditi sa djecom koja su zain-

teresovana, koja žele da uče. Nebitno je da li imaju talenat ili ne, bitno je da imaju volju i da su uporni. Najteže je pojedincima iz početničke grupe objasniti da džudo nije igra, ni školica sporta, već sport koji iziskuje rad, red i disciplinu od samog početka treniranja.

Koliko je zadovoljstvo raditi sa najmlađima, kolika je odgovornost baviti se njima, posebno kada se kreće na takmičenja van svoga grada, van zemlje?

Veliko je zadovoljstvo raditi sa najmlađima, prisustvovati osvajanju njihovih prvih medalja, prolaziti sa njima kroz različite životne periode i biti njihova konstantna podrška i oslonac u svemu. Svako takmičenje nosi sa sobom veliku dozu odgovornosti posebno kad se na takmičenje kreće sa 50 takmičara, a za većinu njih to bude i prvo takmičenje u karijeri. Na jaka takmičenja van zemlje, idu samo oni najbolji, tako da na tim takmičenjima uvijek bude više anegdota i smijeha nego nekih nepredviđenih situacija.

U tim trenucima moraš im biti i trener i roditelj. Kako se nosiš sa tom velikom odgovornošću?

Svi smo mi jedan veliki tim, jedna velika porodica. Oni znaju svoje zadatke i obaveze kao i određenu granicu do koje smiju ići što se nestašluka tiče. Trudim se da pričom i nekim primjerima iz svoje karijere utičem na njih i tako ih sprječim da ne prave greške koje su svojstvene njihovom uzrastu.

Kao iskusnom džudisti, vjerujem, nije ti problem prepoznati talente. Da li možemo biti spokojni da će naš džudo sport uvijek davati pojedince koji će re-

zultatima stati na krov svijeta?

U džudo sportu sam 23 godine, mnogo toga sam proživio i kao takmičar i kao trener, i sa sigurnošću mogu da tvrdim da džudo klub Akademik ima jednu od najtalentovanijih generacija u svojoj istoriji. Kroz pravi rad sa tom djecom, kroz podršku Ministarstva sporta i Džudo saveza, siguran sam da će ova generacija ostvariti vrhunške rezultate.

Treninzi su svakodnevno. Na koji način usklađuješ lične treninge i treninge sa najmlađima?

Treninzi se održavaju svakog radnog dana kako za mlađe grupe tako i za seniore. Kada završim svoj trening, imam pola sata da se spremim za rad sa mlađim grupama, koje su podijeljene u dva termina. Nije lako sve uskladiti i prilagoditi, moj privatni život najviše trpi. No, ne žalim se, sudbina svih trenera je ista, prioritet im je sport u kom su se pronašli.

Što je ono najljepše što ti je džudo dalo?

Ako se džudoom baviš cijeli život, onda je sigurno da sa sobom nosiš pečat tog sporta. Džudisti su poznati kao skromni i nenametljivi sportisti, kao ljudi koji su naučili da svaki svoj uspjeh duguju krvavom radu i trudu. Džudo mi je dao osjećaj ponosa, sreće i zadovoljstva sa onim što sam postigao, što sam postao u životu. Dao mi je veliki broj drugova i prijatelja u gotovo svim zemljama Evrope i svijeta, neprocjenjive trenutke sreće kada sam na raznim turnirima osvajao medalje za svoj klub, grad i državu.

Kada bi opet krećao od početka da li bi krenuo istim putem?

Naravno da bih i uvijek ću bez ramišljanja i oklijevanja to reći, jer ovaj sport ne možeš zavoljeti iz materijalne koristi već iz strasti i zadovoljstva koje džudo nosi sa sobom. To je sport koji daje šansu svima i gdje šampioni mogu biti i visoki i niski, mršavi i debeli. Džudo je stil života i kad se jednom nađeš u tome svijetu, zauvijek ostaješ u njemu.

PUTOPIŠNA REPORTAŽA

LIPSKA PEĆINA (II DIO)

MAGIČNA KUTIJA LIPSKE PEĆINE

Tekst i fotografije: Andrija Kasom

Putujem po svijetu, a za obilazak Lipske pećine, koja mi je na „prag od kuće“, stalno sam govorio - Sjutra ću! I to sjutra je sporo dolazilo. Prošlo je pet godina od njenog otvaranja i tek ovog ljeta sam joj se uputio, tri puta zaredom. Svaki put mi je bio kao da je prvi, otkrivao sam nove ukrase, divio se ljepoti koju je priroda stvorila i koju stvara

Nastavljajući dalje od Jamskog ulaza, zaustavili smo se kod uređenog mjesta na kojem turističke agencije priređuju koktele za posjetioce, proba se crnogorska rakija i vino. Iako je savremeni enterijer, lijepo se uklopio, jednostavnošću ne remeti sklad prirode. Sa ovog mjesta u oko mi je „zapao“ oblik ikone u stijeni. Nevjerovatno je kako priroda stvara svoja djela, da se čovjek ponekad zapita da li je to moguće?! Nijesam mogao vjerovati svojim očima, u prvom trenutku sam pomislio da se radi o namještaljki, ali nije, to je čudno djelo prirode. Posmatrao sam taj detalj, duže od svih i među posljednjima krenuo dalje.

Bezbroj pećinskih ukrasa na sve strane, čovjek ne zna na koju stranu prije pogledati. To je razlog što sam

se pećini uputio tri puta zaredom. U mnogim ukrasima od stalaktita i stalagmita, mogu se prepoznati, dobro nam poznati oblici: Kokice, Slanina, Špagete, Draperije, Jaje na oko, Zmija, Gusle, Orgulje, Jezik, Vodopad...

Njegoševa dvorana

Ošamućen ljepotom. Približavali smo se Njegoševoj dvorani. Nazivaju je i Koncertnom dvoranom. Stijene su ovdje spuštene, čovjek se mora sagnuti da prođe, kao da je priroda to naročito tako stvorila da bi se poklonili ljepoti koju je stvorila na ovom mjestu. Dvorana ima oko 800 m², široka je oko 10-15 metara, visoka pet metara i može da primi oko 2000 posjetilaca. Planirana je za koncerte klasične muzike, prijeme, pa, čak, i za vjenčanja.

Dvorana obiluje bezbrojnim pećinskim nakitom. Ako pogledate gore vidjet ćete Špagete - tanke stalaktite, na zidu su Orgulje – veliki stalaktit. Svi stalaktiti su šuplji, i usljed njihove velike koncentracije na jednom mjestu, Orgulje proizvode zvuk. Tu je i Fontana, iznad nje je Saliv ili Jezik, koji podsjeća na Vodopad. Vodopad je različitih boja, boju uslovljava voda koja ih formira. Bijeli su kada je voda u potpunosti čista, kafeni kada voda nosi glinu, a tamnokafeni kada sa vodom dolazi i zemlja.

Posebnu pažnju privukao mi je Totem, stalagmit koji je još aktivan. Kada mu se približite, vidjet ćete da se niz njega sliva voda, još raste, za sada je visok oko 1,70 metara. Zauzeo je centralno mjesto dvorane i nalik je vojniku na vječnoj straži. Ova dvorana nikoga ne može ostaviti ravnodušnim, meni je po ko zna koji put dokazala da je priroda nešto najdragocjenije i najvrednije. A, da li je mi čuvamo, da li joj na pravi način ukazujemo pažnju?!

Sačekao sam da grupa posjetilaca nastavi put, a ja sam natenane išao

PUTOPIŠNA REPORTAŽA

od jednog do drugog ukrasa divio se nevjerovatnoj boji pećinskih ukrasa čiju ljepotu potpomaže odlično osvjetljenje, dajući prizore ko iz bajke. Tog dana sam živio bajku.

Čudesna ljepota zamka

Vjerovao sam da ništa ljepše od ove dvorane ne mogu vidjeti. Prevario sam se. Prolazeći kroz mali otvor pored kojeg je duvao jak i hladni vjetar, nastavio sam dalje. Zakoračio sam u Dvoranu Grada ili Zamka. Prizor koji se ukazao pred mojim očima, bio je nevjerovatan. Dva stalagmita, visoka oko četiri metra, bili su nešto najljepše što sam od pećinskih ukrasa u životu vidio. Ako ih posmatrate iz daljine liče na zamak, a kad im se približite kao da predstavljaju visoke građevine u nekom gradu. Ne čudi ime koje je ova dvorana dobila, oni jesu i zamak i grad. Kao i Njogoševa i ova dvorana bogata je ukrasima. Međutim, ljepota Zamka ih je zasjenila.

Ova dvorana je i kod ostalih posjetilaca izazvala najviše pažnje, svi su željeli da se ovjekovječe na tom mjestu, čekao se red da se urade fotografije koje će završiti na nekoj društvenoj mreži. To je dobro, nek svijet vidi kakvim ljepotama raspolažemo i neka budu pozivnice svima da obiđu ovaj prirodni dragulj, nadomak Cetinja.

Žao mi je bilo ići sa tog mjesta, ali vrijeme je teklo. Penjući se stepenicama koje su vodile dalje, stalno sam se okretao iza sebe, ljepote Zamka sam

želio sačuvati u sjećanjima za sva vremena.

Zakoračivši na posljednju skalju, novi prizor, malo jezerce u kojem se sa stijene slivala voda, kap po kap. Za

mene je ovo bilo jezerce, po struci bigrena kada. I opet nevjerovatne slike, vidite gusle, zmiju i Andrejevsku goru na kojoj se Njogoš zamonašio.

NEPONOVLJIV DOŽIVLJAJ

Lipska pećina, kao jedina valorizovana pećina u Crnoj Gori, sa prekrasnim sistemom od 2,5 kilometra prolaza, dvorana i galerija, danas predstavlja jednu od najznačajnijih turističkih atrakcija Crne Gore, a doživljaj koji nudi je neponovljiv. Njena ljepota je poznata od davnina. Posebnu pažnju su joj poklanjali Petar II Petrović Njogoš i kralj Nikola I. Otkrivena je u vrijeme koje je prethodilo Njogošu. Čak i tada bilo je moguće posjetiti Lipsku pećinu.

64.

kolo nagradne igre za zaposlene
"BUDI U TOKU, BUDI U IGRI"

PODIJELJENO OSAM NAGRADA

U OVOM KOLU NAGRADE SU OBEZBIJEDILI: LOVČEN OSIGURANJE AD - GODIŠNJE OSIGURANJE KUĆE ILI STANA, OPTIKA „OPTOTIM“ - DVA VAUČERA OD PO 50 EURA, A SEKTOR ZA KORPORATIVNE KOMUNIKACIJE PET KNJIGA.

NAGRADA LOVČEN OSIGURANJA A.D. PODGORICA:

1. Julijana Baltić (OJ Kotor)

VAUČER OD 50 EURA U OPTIKAMA „OPTOTIM“ DOBILI SU:

1. Sonja Popović (Direkcija)
2. Veljko Vujović (Direkcija)

Knjigu "Kralj Nikola u djelima likovnih umjetnika" dobili su:

1. Milan Jokić (Direkcija)
2. Biljana Petrović (Direkcija)
3. Žarko Drašković (GFD)
4. Ivanka Đuričić (OJ Tivat)
5. Irena Grubač (GFD)

KOMISIJA ZA IZVLAČENJE:

Svetlana Gardašević (SOZ) i
Tatjana Knežević Perišić (Sektor za korporativne komunikacije)

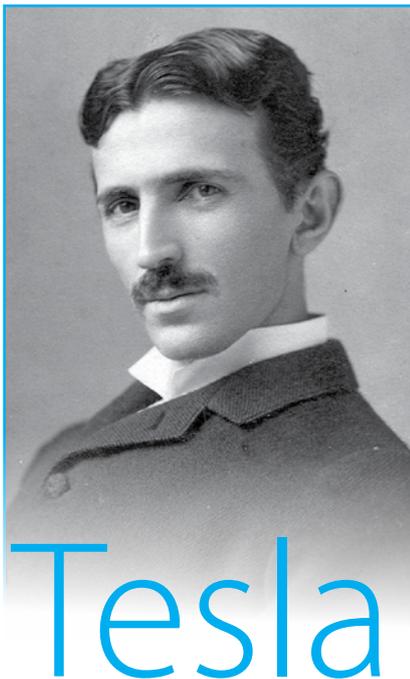
NAPOMENA:

Pravo na učešće u nagradnoj igri imaju samo zaposleni u EPCG. Poštovane kolege obavještavamo vas da ćemo u obzir uzimati samo kupone sa tačnim odgovorom na nagradno pitanje. Istovremeno podsjećamo Vas da se, shodno pravilima, učešće u nagradnoj igri obezbjeđuje popunjavanjem isključivo jednog kupona. Svi oni koji budu slali dva ili više kupona, kao i kuponi sa netačnim ili bez odgovora biće unaprijed diskvalifikovani.

REDAKCIJA

NAGRADNO PITANJE U OVOM KOLU:

Koliko ponuda je stiglo na tenderu za ekološku rekonstrukciju TE "Pljevlja"?

Deseto prilagođavanje - Ono je najvažnije. Napišite da se gospodin Tesla igrao. Igrao se čitavog svog života i uživao u tome. Ja sam tako volio da se igram električnom! Uvijek se naježim kada slušam o onom Grku koji je ukrao vatru. Grozna priča o okivanju i orlovima koji mu kljuju jetru. Zar Zevs nije imao dovoljno munja i gromova, pa je bio oštećen za jedan žar? Tu je neki nesporazum... Munje su najljepše igračke koje se mogu naći. Ne zaboravite da u vašem tekstu istaknete: Nikola Tesla je bio prvi čovjek koji je

stvorio munju. Možete napisati i ovo: on se drznuo da uzme na sebe prerogative Indre, Zeusa i Peruna. Zamislite nekog od tih bogova kako u crnom večernjem odjelu, sa polucilindrom i bijelim rukavicama eliti Njujorka priređuje grmljavine, požare i zemljotrese! Nevolja je u tome što su ljudi odveć ozbiljni. Da to nijesu, bili bi sretniji i znatno duže bi živjeli. Kineska poslovića veli da ozbiljnost skraćuje vijek. Li Tai Pe je posjetu krčmi pretpostavljao posjeti carskom dvoru.

MUDRE MISLI

tanja.nikcevic@epcg.com

NAJLJEPŠI CITATI IZ „MALOG PRINCA“

„Sve su odrasle osobe nekad bile djeca. (Ali se malo njih toga sjeća.)“

„Odrasle osobe nikad ništa ne razumiju same, a djecu zamara da im sve uvijek iz početka objašnjavaju.“

„Dugo sam živio među odraslima. To nije bitno popravilo moje mišljenje o njima.“

„Odrasli vole brojeve. Kad im pričate o nekom svom novom prijatelju, nikad vas ne pitaju o onom što je bitno. Nikad vam ne kažu: Kakav je zvuk njegovog glasa? Koje igre najviše voli? Skuplja li leptire? Pitaju vas: Koliko ima godina? Koliko ima braće? Koliko je težak? Koliko mu

otac zarađuje? I tek tada vjeruju da su ga upoznali. Ako odraslima kažete: Vidio sam lijepu kuću od ružičaste cigle s muškatlama u prozorima i golubovima na krovu..., oni neće moći da zamisle tu kuću. Njima valja reći: Vidio sam kuću od sto hiljada franaka. Tada će uzviknuti: Kako je lijepa! (...) Takvi su oni. Ne valja se zato na njih ljutiti. Djeca moraju mnogo toga da praštaju odraslima. No mi koji razumijemo život, mi, naravno, ne marimo za brojeve!“

„Mnogo je teže suditi samom sebi nego drugima. Ako uspiješ sebi dobro da sudiš, znači da si pravi mudrac.“

„Na idućoj planeti živio je neki pijanac. Ta posjeta bješe vrlo kratka,

ali je duboko rastužila Malog Princa. Šta ti tu radiš?, upita on pijanca, koga nađe kako čutke sjedi pred gomilom praznih i gomilom punih boca. Pijem, odgovori pijanac turobno. Zašto pijesh?, upita ga Mali Princ. Da zaboravim, odgovori mu pijanac. Šta da zaboraviš?, raspitivao se Mali Princ, koji ga je već žalio. Da zaboravim da se stidim, priznade mu pijanac, obarajući glavu. Čega se stidiš?, raspitivao se Mali Princ, koji je želio da mu pomogne. Stidim se što pijem!, završi pijanac i zauvijek utonu u ćutanje. I Mali Princ pobježe zbunjen. Odrasli su zaista veoma, veoma čudni, reče on u sebi dok je putovao.“

tanja.nikcevic@epcg.com

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI
epcg
Dokolopisna Otvorena AD NSIC

IME I PREZIME _____
POSLOVNA JEDINICA _____
BROJ TELEFONA _____
E MAIL _____
ODGOVOR _____

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI
epcg
Dokolopisna Otvorena AD NSIC

IME I PREZIME _____
POSLOVNA JEDINICA _____
BROJ TELEFONA _____
E MAIL _____
ODGOVOR _____

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

65. kolo nagradne igre za zaposlene

NAGRADNA IGRA

NAGRADNO PITANJE ►

PRAVILA NAGRADNE IGRE:

Priredivač nagradne igre "Budi u toku-budi u igri" je Sektor za korporativne komunikacije EPCG. Svrha priređivanja je nagrađivanje zaposlenih, osim u Sektoru za korporativne komunikacije. Jedno lice ima pravo da popuni jedan kupon, Izvlačenje kupona organizuje Sektor za korporativne komunikacije, a imena dobitnika biće objavljena u narednom broju lista EPCG. Za učešće u igri, potrebno je tačno odgovoriti na nagradno pitanje.

Koliko ponuda je stiglo
na tenderu za ekološku
rekonstrukciju
TE "Pljevlja"?

